

Kadın

TÜPRAŞ Bizimdir, Bizim Kalacak!

"Haydi Yerel Yönetimlere"

"Kendimiz İçin Siyaset Yapmak"

Yaşar Seyman'la Söyleşi:
"Çalışan Kadınların Sözcüsü Oldum"

EĞİTEREK DEĞİŞTİRECEĞİZ

MERHABA,

Istanbul'un kara teslim olduğu o meşhur günde bitirme aşamasındaydık dergimizi... Biz de doğanın akıl almaz gücü karşısında ellerimizi havaya kaldırdık.

Ve zorunlu tecrit dönemi... Tabii ki bitti. Geldik işimizin başına.

Sevgili kadınlar, bu sayıyla bir yılı arkada bıraktık. Petrol- İş Kadın dergisi, çocuğumuz, Ocak'ta bir yaşına bastı. Yeni yaşa yeni yüzle başlayalım, dedik. Kadın dergisine ilgi duyan erkek-kadın Petrol-İş üyesi arkadaşlarımızın da önerileri üzerine, bazı değişikliklere gittik. Umarız beğenirsiniz. İyi olmanın, zamanın ve emeğin bir fonksiyonu olduğunu biliyoruz.

Emek ve kadın dünyasındaki değişimlere katkıları bulunan pek çok kadın, sağ olsun bizi yazıları ve önerileriyle destekliyor.

Gündem konumuz sendikamızın da gündemi olan TÜPRAŞ ihalesi, ihale sürecini ve sendikamızın mücadele çizgisini ilk sayfalarımızda

bulabilirsiniz.

Kadınların çabaları sonucunda Türk Ceza Kanunu'ndaki değişiklikler yeniden gözden geçiriliyor. Meclis Alt Komisyonu'nda lehimize kararlar çıktı. Artık namus cinayeti adı altında kadınların canına kıyanlar yakasını kolay sıyıramayacaklar.

Özelleştirme hareketinin bir parçası olan Kamu Yönetimi Reform Kanunu Tasarısı'nın kadınlar açısından da değerlendirilmesi gerekiyor. Biz ne yapalım, ne edelim diye düşünürken, Ankara Kadın Dayanışma Vakfı'ndan Nazik Işık arkadaşımız imdadımıza yetişti. Meseleyi Petrol-İş Kadın dergisi için yazdı.

Bu sayımızda "Ben Petrol-İş Kadın dergisi için bir şeyler yapmak istiyorum" deyip kapımızı çalan ve gönüllü katkılarıyla dergimizi zenginleştiren Aysun Selçuk'un iki haberi de yer alıyor. Yerel seçimlerin yaklaşması nedeniyle KADER'i ziyaret etmiş Aysun... Gelecek sayı için de sürprizleri var.

Ankara Şubesi'nden arkadaşlarla konuşmaya iki kişi gittik bu kez. Selgin ve Necla olarak... Faydalı, keyifli bir sohbet oldu... Umarım beğenirsiniz.

Bu sayımızda kadınların sendikalarda neler yapabileceğini gösteren önemli bir konuşmamız var; Yaşar Seyman. Yaşar Hanım samimiyeti, sıcaklığı ve övgüleriyle bize moral verdi.

Sevgili kadınlar, dergimiz 'tay tay' dönemini geçti... Sağlam adımlarla yürüyor artık. Ama hala bir ek-sigimiz var: Sizin katkılarınız. Bize yazın, fikrinizi söyleyin, "olmamış" deyin, "şöyle olsun" deyin, "böyle olsaydı daha iyi olurdu", "bunu da ben yazdım" deyin... Aliğa'dan İzmit'ten, Batman'dan, Gebze'den, Bursa'dan yazın sevgili kadınlar. Oralarda neler olduğunu yazın... Bir kez daha söylüyoruz, bu dergi bizim çocuğumuz, ne kadar sahip çıkarsak o kadar gelişip büyür. Yeni bir sayıda buluşmak umuduyla hoşça kalın...

İÇİNDEKİLER

TÜPRAŞ Bizimdir, Bizim Kalacak! (3)

TCK'ya Yeni Çehre (4)

Kendimiz İçin Siyaset Yapmak
S. Nazik Işık (5)

Güncel

Haydi Yerel Yönetimlere (8)

"Çalışan Kadınların Sözcüsü Oldum"
Yaşar Seyman'la Söyleşi (10)

Tarihten Kadın Sesleri

Hazırlayan: Yard. Doç. Dr. Serpil Çakır (12)

Petrol-İş Ankara Şubesi'nden Kadınlar:
"Eğiterek Değiştireceğiz" (13)

Sağlık:

Şu Hain Kolesterol (16)

Jinekoloğunuz Diyor ki

Hazırlayan: Dr. Selma Dönmez (18)

Haklarımız

Hazırlayan: Petrol-İş Sendikası Hukuk
Müşaviri Av. Serap Özdemir (19)

Mutfak (20)

Başarı Öyküsü

"Hiçbir Şey İçin Geç Kaldığımı Düşünmem" (22)

Güzellik (23)

Ruh Hali: Onsuz Yapabilirsiniz (24)

Derdini Söylemeyen (25)

Yeşil Köşe (26)

Güldeste (27)

Petrol-İş Kadın Dergisi

Türkiye Petrol Kimya Lastik İşçileri Sendikası adına; **Sahibi:** Genel Başkan **Mustafa Öztaşkın**
Yazı İşleri Müdürü: Genel Sekreter **Mustafa Çavdar** **Genel Yayın Müdürü:** Genel Örgütlenme ve Eğitim Sekreteri **İsmet Yiğit**
Koordinatör: **Erhan Kaplan** **Editör:** **Necla Akgökçe** **Tasarım ve Uygulama:** **Selgin Zırlı**
İdare Yeri: Altunizade Mah. Kuşbakışı Sokağı No: 25 Altunizade 81180 Üsküdar/İSTANBUL
Tel: (0216) 474 98 70 **Faks:** (0216) 474 98 67 **Baskı:** Fesan Ofset Ltd. Şti.
web: www.petrolis.org.tr **e-posta:** petrol@turk.net
Bu dergi sendikamız Basın Yayın Servisi tarafından hazırlanmıştır. (Petrol-İş Dergisi'nin özel ekidir.)

TÜPRAŞ bizimdir, bizim kalacak!

18 yıllık özelleştirme suçlarına TÜPRAŞ ihalesi ile bir yenisi daha eklendi. Sendikamız Petrol-İş, halkın malını onların ellerine bırakmamak için uğraşlarını sürdürüyor.

TÜPRAŞ, Alman-Rus ortakların bulunduğu Tataristan Petrol Şirketi Tafnet'in ticari kuruluşu olan Efremov Kautschuk GMBH ile onunla son anda ortaklığa giren Zorlu grubuna verildi. TÜPRAŞ, 1 milyar 302 milyon dolar karşılığında gitti. Bu rakam TÜPRAŞ'ın 2.5 yıllık karı ile eşdeğer. Sendikamız Petrol-İş haklı olarak bu ihaleyi bir peşkeş modeli olarak görüyor. Evet, bu bir peşkeş modelidir. Çünkü Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşlarından olan TÜPRAŞ'ın kuruluş değeri 7 milyar, piyasa değeri 2.3 milyar dolar civarındadır. Hazineye 9 katrilyonun üzerinde kaynak aktaran şirkette, bugün 4 bin 716 kişi çalışıyor.

Bir de TÜPRAŞ'ın her yıl bu memleket katmış değerlere bakalım; TÜPRAŞ 2003 yılında 13.3 milyar do-

larlık ciro yaptı. 400 milyon dolar brüt, 300 milyon dolar net karı var. Geçen yıl devlete ödediği vergi miktarı 7.2 milyar dolar. Bu kadar karlı bir kuruluşun, yerli ya da yabancı özel sermayeye aktarılmasının nedeni, kamu yararı olmaz elbette. İhaleden ağzı kulaklarında çıkan ortaklardan, TÜPRAŞ özelleştirmesinin kimin çıkarına olduğunu pekala anlıyoruz.

Geçtiğimiz günlerde özelleştirme çıkışkanlığı yapan gazetelerden birinde şöyle bir ifade vardı: "Kasasında 1 katrilyona yakın kaynak bulunduran ve nakit yaratma gücü yüksek olan TÜPRAŞ, bütün bankaların müşteri yapmak için peşinden koştuğu bir şirket. Bütün bankalar TÜPRAŞ'ın müşterisi olmasını ister." Evet, bankaları, küresel şirketleri, dolarları ve rüşvetleriyle geliyorlar.

TÜPRAŞ'ı 2.5 yıllık karı karşılığında satmak, emeği ile çalışıp kazanan, üreten ve toplumun tüm katmanlarına katkı sağlayan insanlara ihanettir.

Sendikamız Petrol-İş, TÜPRAŞ'ın satılmasına karşı fabrikada, Ankara'da, sokakta, büyük bir mücadele yürütüyor. İhalenin yapıldığı 13 Ocak günü, Türkiye'de bulunan 6 rafineride çalışan arkadaşlarımız özelleştirmeyi protesto amacıyla işi bıraktılar. Ayrıca ÖİB binası önünde toplanan arkadaşlarımız, bu talanı protesto ederek "TÜPRAŞ bizimdir bizim kalacak" diye haykırdılar.

Akademisyenlerden destek

Yangından mal kaçırmıcasına gerçekleştirilen TÜPRAŞ ihalesi aykırılıklarla dolu. TÜPRAŞ konusunda çok yönlü mücadele yürüten sendikamız kamu-

yu karşısında bu aykırılıkların da altını çiziyor. Sendika Başkanımız Mustafa Öztaşkın yaptığı açıklamada Zorlu grubunun ihalenin sonuçlanacağı gün Ortak Girişim Grubuna dahil olmasının, Özelleştirme Yasası ve İhale Şartnamesi'ne aykırı olduğunun altını çizdi. Başkan daha sonra ihalenin sonuçlandırılış şekli ile ilgili ÖİB yetkilileri hakkında suç duyurusunda bulunması dahil her türlü yolun deneneceğini söyleyerek, kamuoyu ve üniversitelerden haklı davamıza destek vermelerini istedi.

Kimdir Efremov GMBH?

Rüşvetçi firma

TÜPRAŞ'ın satıldığı Efremov GMBH, Tataristan devlet petrol şirketi Tafneft'in ticari işlerini yürütüyor. Arkasında Alman-Rus firmalarının bulunduğu Tafneft'in bir ortağı da İtalyan Tamoil. Tamoil'in bu bölgedeki işlerini yürüten kişi ise 1995 yılında Türkiye'de Özer Çiller'e rüşvet vermekle suçlanan Lübnan asıllı ABD'li Roger Tamraz. İşte böylesine rüşvetçi bir şirket olan Efremov, GMBH firması artık Türkiye'nin en büyük, en can alıcı kuruluşunun sahibi oluyor.

Bu talebe cevap İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü öğretim üyelerinden geldi. Başta Bölüm Başkanı Prof. Dr. Gülten Kutsal ve Çalışma Ekonomisi Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Nur Serter olmak üzere pek çok öğretim üyesi ortak açıklama yaparak TÜPRAŞ'ın satılmasına karşı çıkılmasını istediler. Öğretim üyeleri yaptıkları açıklamada şöyle dediler: "Bilimsel çalışmalarını bu alanda sürdüren İstanbul Üniversitesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü Öğretim elemanları olarak soruyoruz; 17 yıldır sürdürülen özelleştirme faaliyeti sonucunda ortalama yüzde 50-60 oranında istihdam kaybı, yüzde 70-90 oranında ise sendikasılaştırma söz konusudur. İşsiz kalan çalışanların 15.828'inin tazminatı devlete yüklenmiştir. TÜPRAŞ'ta halen 4716 yetmişmiş personel çalışmasına rağmen Türkiye'nin 10 milyon tonluk rafineri ihtiyacını karşılayacak en az 1000 kişilik ek istihdam yaratacak kapasitesi bulunmaktadır. Bugün kuruluş değeri 7 milyar doların üstünde ve yalnızca sigorta bedeli 4.4 milyar dolar olan bu dev kuruluş hangi

ekonomik gerekçelerle satılmak istenmektedir?"

Zorlu mücadele

Sendikamız kararlı, TÜPRAŞ ihalecileri Petrol-İş işçisiyle mücadele edeceklerini ve bu mücadelenin zorlu olacağını bilsinler. Bugüne kadar söylenen sözleri anlamamakta direnenlere biz de arkadaşlarımız gibi hep bir ağızdan "Bu şarkı burada bitmez Tayyip Bey" diyoruz. ♀

Namus cinayetlerinde artık indirim yok...

Sıra diğer cinsiyetçi maddelerde

Kadın örgütleri aylardır Türk Ceza Kanunu (TCK) Tasarısı'ndaki kadınlar aleyhine yapılan değişikliklere karşı, mücadele yürütüyor. Bu mücadeleler sonuç vermiş benziyor. Adalet Alt Komisyonu'nda bazı maddeler kadınlar lehine değiştirildi. Bunların başında 31. madde yer alıyor. Bu maddede "Haksız bir tahrikin meydana getirdiği hiddet ve şiddetli eylemin etkisi altında suç işleyen kimseye ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine oniki yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası verilir" deniyordu.

İşin peşini bırakmamak

Madde, namus cinayetlerini tahrik kapsamında ele aldığı için, namus cinayetleri yasalar aracılığıyla da destekleniyordu neredeyse; işte

Türk Ceza Kanunu'nun hak ve özgürlüklerimizi koruyacak şekilde değiştirilmesi için bir süredir uğraşıyoruz. Çabalarımız bu kez galiba sonuç veriyor.

bu madde değiştirildi. Değiştirilme nedeni olarak da "kadın örgütlerinin talebi" gösterildi. Bu, biz kadınlar açısından sevindirici ve umut verici bir gelişme, "hak verilmez alınır" sözünün kadın mücadelesi alanındaki somutlanmış biçimi.

Alt komisyonda değiştirilen

maddelerden biri de 4. maddeydi. Avrupa Konseyi'nin de dikkatini çeken bu maddede "Kadın: Bu deyim kızları da kapsar" diye yazıyordu. Bu şekilde kanun karşısında kadınlar kategorilere ayrılıyor, hak ihlallerinde buna göre işlem yapıyordu.

Ayrıca çocuk ve küçüklere yönelik

tecavüzde "rıza" ile gerçekleşmesi halinde ceza indirimini öngören düzenleme, tasarıdan çıkarıldı. Alt komisyonda cinsel suçlarla ilgili maddeler hala görüşülüyor. Bu maddeler içinde en önemlilerden biri de "tecavüzcüyle evlendirilme" meselesiydi. Bu da sonuçlandırıldı. Kadınlar artık tecavüzcülerle evlendirilmeyecek. Evlilik içi tecavüz de mağdurun şikayetine bağlı olarak suç kabul edildi. Tek tek kadınlar, kadın örgütleri, hukukçu kadınlar işin peşini bırakmaya niyetli değiller. Zira Meclis Adalet Alt Komisyonu'nda kabul edilen değişiklikler, Meclis Komisyonu'nda ya da Meclis'te kabul edilmeyebilir. Biz kadınlar olarak umutluyuz. Uğraşlarımızın sonuç vermesi için gelin sesimizi hep birlikte yükseltelim.

Yerel Yönetimler Reformu'na farklı bir bakış ya da:

KENDİMİZ İÇİN SİYASET YAPMAK

Ankara Kadın Dayanışma Vakfı'ndan Nazik Işık, kadına yönelik şiddetle mücadele açısından Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı'nı Petrol- İş Kadın için değerlendirdi.

S. Nazik Işık

Yerel yönetimler yaşam çevremizin, yaşam kalitemizin iyileştirilmesiyle görevli kamu birimleri. Görev alanları nedeniyle, yerel yönetimler insanların hayatını iyileştirmekte çok büyük bir öneme sahip. O halde biz kadınlara sunulan hizmetler de yerel yönetimlerin görevlerindendir.

Kadınlar, ataerkillikle yakından ilişkili olan “izin” ve “parasızlık” sorunları yüzünden genellikle kentler arasında ve hatta kent içinde hareketli değiller. Kadınların hayatı, genellikle bir yerel yönetim biriminin sınırları dışına pek çıkmaz, hatta birkaç mahalleden öteye pek geçmez. Hayatımızın geçtiği yerele ilgi göstermemiz bu nedenle önemli, yararlı ve gerekli. Hele de kadınlar için ve kadınları dikkate alan politika yapma biçimlerinin taşıyıcısı olmak istiyorsak!

Yerel yönetimler reformu bizim için ne ifade ediyor?

1990'lardan bu yana kadınlar olarak yerel yönetimlerle çeşitli işbirliklerimiz oldu. Bu işbirlikleri kapsamında kadın danışma merkezleri açtık, danışma merkezleri açtık, ya da bizimle işbirliği yaptığı için danışma merkezi açan belediyeler... Birkaç da sığınak deneyimimiz var. Yani, kadın hareketinin şiddetle mücadele eden parçası olarak yerel yönetimlerden belediyelerle işbirliği alanında belirli bir deneyim birikimine sahibiz. Bu deneyimi ilk kez 2003'te Kadın Dayanışma Vakfı'nın “sığınaklara giden yol” çalışmaları kapsamında gerçekleştirdiği “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Alanında Belediye-Kadın Kuruluşu İşbirliği: Deneyimler, Sorunlar, Çözümler” Atölyesi'nde ele aldık, hep birlikte gözden geçirdik. Bu

atölyenin yayınlanmış olan kitabında da görüleceği gibi, bu deneyimi politikalara ve gelecekte daha iyi çalışmalar için yapılması gerekenlere bağladık. Bu atölye çalışmasında vurguladığımız gibi, yerel yönetimler reformu kanunu çalışmaları bizim için dikkatle izlenmesi gereken bir özellik taşıyor.

Yerel yönetimlerden taleplerimiz, beklentilerimiz var. O halde, yerel yönetimlerdeki olası gelişmeler de ilgi alanımızdan çıkamaz. Hem taleplerimiz, hem de bugüne kadar geliştirdiğimiz çalışmaların, örneğin Yerel Gündem 21 çalışmalarımızın, danışma merkezleri ve sığınmaevlerimizin yasal güvenceye sahip olmaları için bu çalışmalara doğrudan tarafız.

Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı kadına yönelik şiddetle mücadeleye ne getiriyor?

1. “Parçabaşı Reform”: Reformun bütünü henüz görmedik

Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı, aslında 10'dan fazla kanundan oluşacak “kamu yönetimi reform kanunları seti”nin en önemli, en temel parçası. Bu 10'dan fazla kanun arasında Büyükşehir Belediyeleri Kanunu, Belediyeler Kanunu, İl Özel İdareleri Kanunu, Bilgi Edinme Kanunu, Ombudsman Kanunu, Kamu Mali Yönetimi Kanunu, Kamu İhale ve Alım Kanunu gibi kanunlar var. Henüz, bunlardan sadece ikisi, geçtiğimiz günlerde açıklanan **Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı** ile sessiz sedasız TBMM'ye gönderilmiş olan **Kamu Mali Yönetimi Kanunu Tasarısı** ortada, mevcut. Mahalli idarelerle ilgili bir çerçeve

yasa tasarısı taslağı da yakın zamana kadar ayrı bir tasarı taslağı olarak ortadaydı; ama şimdi bu tasarı taslağındaki hükümler de Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı'na yedirilmiş. Özetle; yapılacak kamu reformuna ilişkin kanunların tamamı, hatta bu kanunlar arasında neyin neden yer aldığına-alacağına ilişkin ilkesel çerçeve bile henüz ortada yok. Tabii, biz de henüz bu bütünlüğü görmüş değiliz.

2. “İlgi, Takip, Dikkat, Etki: Sürece Katılmalıyız!”

Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı ise, sanki bu bütünlük ortadaymış ya da bu Tasarıyla ortaya konuyormuş gibi kaleme alınmış bir gerekçeyle kamuoyuna sunuldu. Buna rağmen, gerekçenin bir yerinde (s.89'da), *yerel ihtiyaçların yerel düzeyde karşılanması ilkesinden* ve Kamu Yönetimi Temel Kanunu ile birlikte il özel idaresi, büyükşehir belediyeleri ve belediyeler kanunlarının da “*kapsamlı bir yenilenmenin temeli*” olacak şekilde yenilenmesi gerektiğinden söz ediliyor. Bu bizim için neden önemli? Çünkü, biz Kadın Sığınakları Kurultayı olarak hep sığınak açma görevinin yerel yönetimlere verilmesini talep ettik. Bunu da, yerel yönetimleri genellikle “belediyeler” olarak algılayarak talep ettik. Şu anda ortada olan Tasarı'da *Geçici madde 1'e* dayanarak bu görevin belediyelere verildiğini düşünebiliriz, ama açık hüküm yok. (Geçici 1. madde başka şeylerin yanı sıra Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu'nun (SHÇEK) yerel hizmet birimlerini de sınırı dahilinde oldukları belediyelere devretmeyi öngörüyor.) Peki, bize bunu açıkça gösterecek, söyleyecek olan nedir? Biraz önce adlarını saydığım yerel yönetimlere ilişkin özel kanunlardır; özel kanunlarda sığınak açma görevinin belediyelere verildiğine açıkça hükmedilmesidir. Özel kanunlarda bu hüküm var mı? Bilemiyoruz, çünkü özel kanunlara dair tasarılar ve hatta taslaklar henüz ortada değil. O halde takipçi, ilgili olmalı, Hükümet'in hazırlıklarında ve TBMM'nin görüşmeleri sırasında etkili olmaya çalışmalıyız.

3. Kanun, belediyeleri sığınak açmakla açıkça görevlendirmeli!

Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı (m.3/B) yerel yönetimleri il özel idaresi, belediye ve köy olarak açıkça tanımlıyor. Kamu yönetiminin kuruluş ve işleyişinin temel ilkelerini sıralarken “*Görev, yetki ve sorumluluklar hizmetten yararlananlara en yakın, en uygun*

birime verilir” diyor. Bu aslında bizim talebimizin de dayandığı ilkedir; biz de, yerel yönetimlerin sığınak açmasını isterken bu ilkeyi güdüyoruz. Tasarıda, *kamu hizmetlerine ilişkin temel kararlarda kamu kuruluşu niteliği taşıyan meslek odaları ile sivil toplum kuruluşlarının görüş ve önerilerinin alınması ilkesine* de yer verilmiş (5/f), bilgi edinme hakkına da (5/g). Bu ilkeler bizim için önemli olduğundan takdir ediyoruz.

Ancak, bizim için içeriği itibariyle değilse de yol açacağı sonuçlar nedeniyle kritik olan bir ilke mevcut: Tasarı yasalastığında, kamu kurum ve kuruluşlarının kanunla kendilerine açıkça görev veril-

Bizim talebimiz, sığınak açmaya ilişkin görevin belediyelere verildiğine dair açık bir hükmün mahalli idareler yasasında yer almasıdır.

meyen ve kuruluşun amacıyla doğrudan ilgili olmayan alanlarda işletme kurması, mal ve hizmet üretmesi, tahsiste bulunması yasaklanmış olacak. Bu aslında bugün de geçerli bir ilke ve 2828 sayılı, bir anlamda Sosyal Hizmetler Temel Kanunu olan kanunda, sığınak açma görevi açıkça SHÇEK'e verilmiş bir görev. Belediyeler Kanunu'nda da kadın danışma merkezleri ve sığınakları belediyelerin en azından görev alanında sayılabilecek bir hüküm mevcut, yani sorun yok sayılabilir. Fakat Tasarı yasalastıktan sonra bu düzenlemelerin ne olacağı belirsiz. Şimdiye kadar belediyeler de, biz kadın kuruluşları da Belediyeler Kanunu'nun bir maddesindeki (15/48) ifadeyi yeterli saydık, kadın danışma merkezleri ve sığınakları buna dayandırdık; ancak şimdi bu yöntemin işleyemeyeceği bir yol açılıyor da olabilir.

Yani, kadın danışma merkezlerimizin ve sığınaklarımızın var olmasını istiyorsak, bunun kimin görevi olduğunun açıkça düzenlenmesini talep etmemizin önemli ve gerekli olduğunu fark etmeli, gereğini de yerine getirmeliyiz.

Örneğin, Kanun Tasarısı, merkezi idarenin yürüteceği görev ve hizmetleri tanımlamış ve saymış, buna karşılık yerel görev ve hizmetleri “*bunlardan geriye kalan her ne varsa o*” diyebileceğimiz bir şekilde tanımlamıştır. Yerel yönetimlerin birden çok türü olduğundan, şu anda konuşmakta olduğumuz Tasarı; “*illerde yapılması gereken hizmetlerin kanunlarda belirtilen istisnalar dışında valilik ve kaymakamlıklarla yapılacağı*”nı belirtiyor. Bu hususa dikkat etmek zorundayız. Çünkü sığınak açmanın kanunda belirtilmemiş hizmetler arasında yer alması da çok mümkün. Aslında, Kamu Yönetimi Reformu'na ilişkin tüm çalışmalara karşı dikkatli ve uyanık olmak zorundayız. Bizim talebimiz, sığınak açmaya ilişkin görevin belediyelere verildiğine dair açık bir hükmün mahalli idareler yasasında yer almasıdır.

4. Muğlaklıktan bize hayır gelmez: “Uzmanlaşmış STK” ne demek?

Sığınaklarımız için önemli bir diğer madde 11. madde. Bu maddede, “*daha etkili ve verimli bir hizmet için, yetkili organın kararı ile uygun görülen hizmetlerin, üniversitelere, noterlere, kamu kuruluşu sayılan meslek kuruluşlarına, hizmet birliklerine, özel sektöre ve UZMANLAŞMIŞ SİVİL TOPLUM KURULUŞLARINA devredilebileceği*” söylenmekte. Bu bir taraftan talebimize uygun bir ifade, çünkü biz, yerel yönetimlerin açacağı sığınakların kadın kuruluşlarıyla yapılacak protokollerle ve gerekli destekler sağlanarak kadın kuruluşlarınca işletilip denetlenmesini istiyoruz. Diğer taraftan sorunlu, çünkü muğlak bir ifadeyle karşı karşıyayız. “Uzmanlaşmış STK” ne

demek? Bunun tanımı, ölçüsü ne? Bizim sığınak açma ve işletme konusunda “uzmanlaşmış”(?) kaç kadın kuruluşumuz var? Kamu ilk kez bir işe kalkıştığında uzmanlaşmış değil mi diye o işi yapmaktan vaz mı geçiyor? Sivil toplum kuruluşları için uzmanlaşma şartı neden aranıyor? Uzmanlaşmış olma şartı nerede aranabilir? Örneğin kamunun denetiminde sivil toplum kuruluşları temsilcilerinin de yer almasına ilişkin bir düzenlemede aranabilir.

5. Kritik alan: Denetim

Denetim, Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı'nın bence yumuşak karnı. Tasarı, açık, saydam, hesap verme sorumluluğunu yerine getirmeye muktedir bir kamu yönetimi sistemi oluşturmak açısından yetersiz. Bunun en açık görüldüğü yer de denetime ilişkin düzenlemeler. Ancak, bu yazının içeriğinde bu konuya girmeyeceğim. Denetimle ilgili olarak burada ele alacağım iki soru var:

- Kamunun, örneğin belediyelerin bizim kuruluşlarımızla protokoller yaparak açacağı sığınakların kamu iç ve dış denetimi açısından statüsü, konumu nedir?

- Bu Tasarı yasalâşırsa, bizim bağımsız sığınaklarımızın denetiminde neler olacak?

Kanımcıca, tasarı, her iki konuda da açık, net değildir. Birinci sorunun cevabı, pekala protokollerle kadın kuruluşlarına devredilmiş olan hizmetlerin yerine getirilmesi açısından kadın kuruluşlarının en azından bu hizmeti sunan biriminin kamu kuruluşu olarak, aynen diğer kamu kurum ve kuruluşları gibi dışarıdan Sayıştay, içeriden de yetkili yöneticiler tarafından görevlendirilen iç denetmen tarafından denetlenmesi olabilir. Bu durumda, bizim bağımsız sığınaklarımız gibi bu kuruluşların da SHÇEK tarafından denetlenmesini öngören, taslak aşamasından bu yana karşı çıktığımız meşhur SHÇEK Yönetmeliği'nin akıbeti ne olacak? Bu da belirsizliklerden biri. Bu tabii ki bizi ayrıca kendi bağımsız sığınaklarımızın açma izinleri ve denetimleri açısından da yakından ilgilendiriyor. Zaten ikinci sorumuz da buydu.

Tabii, belediyelerle protokol ile açtığımız sığınakların, birazdan söz edeceğim mahalli halk denetçilerinin görev alanına girip girmediğini de ayrıca netleştirmek zorundayız.

6. "Ombudsman": Biz bu yeni kurumun neresinde olmalıyız?

Tasarıda yer alan ve kadına yönelik şiddetle mücadele kuruluşları açısından önemli olduğum düşündüğüm yeni bir müessesese: "*Mahalli halk denetçisi*".

Tasarı'da merkezi idarededeki ombudsman, yani halk denetçiliği sistemine ilişkin hiçbir şey söylenmemiş, ama mahalli halk denetçiliği düzenlenmiş. Bu da aslında ilginç bir durum. Ama burada sadece dikkat çekmekle yetinelim.

Tasarı'nın 42. maddesi mahalli halk denetçisinin görevini "*Kamu idaresinin ve bunların birlik ve işletmelerinin gerçek ve tüzel kişilerle ilgili işlem ve eylemlerinin*

Tasarı, hükümette üç başbakan yardımcısı olmasını öngörüyor. Ancak, cinsiyetlere ilişkin bir düzenleme yok. Biz bir başkan yardımcısının kadın olmasını istiyoruz.

hukuka uygunluğunu değerlendirmek ve aralarındaki anlaşmazlıkların çözümüne yardımcı olmak" biçiminde tanımlamakta. Bu yeni denetim kurumunun;

- Biraz önce de söylediğim gibi, bizim kuruluşlarımız açısından, özellikle de kamunun görevini protokolle üstlendiğimiz durumlarda, yerel ombud sisteminin kurulmasının bizim üzerimizdeki, çalışmalarımız üzerindeki etkisi ve sonuçları ne olacak? Bunu netleştirmeliyiz.

- Bundan da önemli olarak, bu yeni denetim müessesesinin örneğin karakollar, adli tıp, hastaneler gibi şiddet kurbanı kadınlar ve çocuklarla ilgili işlem yapan kamu kurum ve kuruluşları için nasıl işletilmesi gerektiğine hazırlanmalı, bu işletilişte müdahil olmamızı sisteme dahil ettirmeliyiz. Örneğin, kuruluşlarımızın gerçek kişileri temsilen ombuda başvuru yapma hakkına sahip olması için şimdiden yöntem geliştirmeli, önermeli ve talepte bulunmalıyız.

Ayrıca, mahalli halk denetçiliği seçimle gelinen bir görev olacak. Sözü uzatmamak için ayrıntılı açıklamayacağım, her tür karar mekanizmasında ne kadar yer aldığımız bizim için çok önemli, çok temel. O halde, kadınların mahalli halk denetçiliği görevine talip olması ve

seçilebilmesi için kadın hareketi olarak bir hazırlık yürütmeliyiz. Bu hazırlığın iki boyutu var: Görevin ne olduğunu duyurmak, bu görevlere aday olmayı ve seçilmeyi hedeflemek ve buna hazırlanmak; ikinci olarak da bu işe soyunan kadınları destekleme kriterlerimizi ortaya koymak. Evet, söylediğimin anlamını biliyorum, artık sadece biyolojik cinsiyeti kadın olduğu için kadınları desteklemekten yana değilim.

7. Üç başbakan yardımcısından en az biri kadın olmalı.

Tasarı, hükümette üç başbakan yardımcısı olmasını öngörmekte. Ancak, bu kişilerin cinsiyetlerine ilişkin hiçbir düzenleme öngörülmemiş. Bizim bir başbakan yardımcısının kadın olmasına dair bir talebimiz var. Hem bu talebimizin takipçisi olmak ve gereğinin yerine getirilmesini sağlamak için, hem de cinsiyetçilikle mücadelede bir "olumlu eylem (affirmative action)" örneği olmak üzere, Tasarı'ya, "*üç başbakan yardımcısının aynı cinsiyetten olamayacağını*" belirten bir ibarenin eklenmesini talep ve teklif etmeliyiz.

Son söz olarak,

Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı'yla birlikte artık biliyoruz ki, Yerel Yönetimler Reform Kanunu, kamu yönetimi reformunun bir parçası olarak artık gündemde. Biz de bakış açımızı bu genişlemeyi dikkate alan bir şekilde geniş tutmalıyız. Çünkü şimdi çok daha geniş kapsamlı bir reforma yönelik gelişmeleri izlemek, bu gelişmelere taraf olmak görevi ile karşı karşıyayız.

Yasal düzenleme konusunda çekingen olmamıza hiç gerek yok. Kadın hareketi olarak son 10 yılda yasal düzenlemeler alanında önemli başarılar kaydettik. Örnekleri, TCK'nın 438. maddesi ve Medeni Kanun'un 159. maddesinin kaldırılması, yeni Medeni Kanun'un kabulünde önemli taleplerimizin tümünün karşılanması, 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun'un çıkarılması... Bu geçmiş, geleceğimizin güvencesi, başarabileceğimizin göstergesidir.

Şimdi, kadınların sorunlarını çözmek, ihtiyaçlarını karşılamak için siyaset yapmanın, karar mekanizmalarında yer almanın, bizim ölçümüz olduğunu görmenin ve yaşatmanın zamanı. 2004, yerel seçimler yılı. 2004 baharında yapılacak olan yerel seçimlerde seçmen olarak oy kullanacağız, tabii aday da olabiliriz. Yani, şimdi kendimiz için siyaset yapmanın zamanı da, zemini de uygun. ♀

Haydi Yerel Yönetimlere

Yerel seçimler hızla yaklaşırken içindeki siyasetçiyi ortaya çıkarmak isteyen her kadına müjde! Bu zorlu yoldaki mücadelenizde Kadın Adayları Destekleme ve Eğitim Derneği (KADER) size destek veriyor.

Aysun Selçuk

Çiğdem Aydın

28 Mart yerel seçimlerine doğru Kadın Adayları Destekleme ve Eğitim Derneği “KADER”i tanıtmak ve seçimlerle ilgili faaliyetlerini öğrenmek amacıyla derneğin genel başkan yardımcısı Çiğdem Aydın’la siyaset ve kadınlar üzerine bir söyleşi yaptık.

KADER’in kuruluş amacı nedir?

KADER 1997 yılında kuruldu. Amacı seçimle ve atamayla geline her türlü karar alma mekanizmasında kadınların sayısını artırmak. Fakat destekleyeceğimiz kadın adayın tüzüğümüzde yer alan kriterlere uygun olması gerekiyor.

KADER’in ülke genelinde örgütlenmesi nasıl?

Dernek olarak katılımcılığa son derece önem veriyoruz. Türkiye de 15 şubemiz ve yedi girişim grubumuz var. Biz yay-

gın örgütlenmeden, çok kadın sorununa doğru bakış açısına sahip kadınların gerekten bir aktivist gibi çalışmalar yapabileceği yerleri ve illeri tercih ediyoruz.

Siyasete girmek isteyen bir kadın size başvurduğunda onu nasıl yönlendiriyorsunuz?

Çeşitli eğitimlerimiz ve kitapçıklarımız var. Tüm kadın dernekleriyle de bağlantı içindeyiz. Öncelikle aday olmak isteyen kadına “sen kendi eksikliğini nerelerde görüyorsun, nasıl bir eğitim almak istersin?” diye soruyoruz. Bir bakıma o bizi yönlendiriyor. Kadının istekleri doğrultusunda kendisini hazırlamaya çalışıyoruz.

KADER’e başvuracak kadın adaylarda ne gibi özellikler arıyorsunuz?

Eğer bir kadın T.C vatandaşı ise, okuma

yazma biliyorsa, 25 yaşını da doldurmuşsa yeterli .

Kadın adaylar için sadece okuma yazma bilmek yeterli olacak mı? Sizce bu yarış kazanmak için daha üst niteliklere ihtiyaçları yok mu?

Meclise baktığımızda kadınlar meclise giren erkeklerden daha iyi durumdalar. Çoğunun mesleği, yabancı dili var. Sivil toplum örgütlerinde çalışmışlar. Bu yönden baktığımızda erkeklerden bir gömlek yukarıdalar. Ama bizim de amacımız kadın aleyhine olan bu şartlanmayı yıkmak, daha çok kadını siyasete çekebilmek.

Adayların “kadın bakış açısı”na sahip olması gerektiğinden sözettiğiniz. Kadını ikinci cins olarak gören siyasetler var. Bunlara önem veriyormusunuz, yoksa yeter ki kadın olsun mu diyorsunuz?

Evet, yeter ki kadın olsun. Çünkü kadın hareketi için geri diyebileceğimiz düşüncedeki partiler KADER’in çalışmaları için daha uygun zeminler. Böylece kadını bilinçlendirme yanında erkeği de bilinçlendirebiliriz diye düşünüyoruz. Mesela AB’ye girişte bir kriter bu. Ama bunu bilmeyen parti yöneticileri var. O partilerle de kadın sorununda bir bilinçlendirme yürütüyoruz. Çünkü kadın sorunu ortak bir sorun. Kadın bugün şiddete uğruyorsa, okuma yazma oranı erkeklerden düşükse, sağlık problemi en çok kadını vuruyorsa bu aynı zamanda bir kürt kadınının da, başı bağlı bir kadının da problemidir. Kadınları ayıracak kadar lükse sahip değiliz. Biz farklılıklardan ziyade kadın sorunu üzerinde ortaklaşmaya çalışıyoruz.

Kadın hareketi içinde hem siyasi işlevinizi, hem de çeşitli siyasi düşünceye sahip her kadına kapılarınızın açık oluşunu düşünürsek tek misiniz?

Evet, KADER bu anlamda Türkiye’de tek. Dünyada da iki üç örneğine rastlayabilirsiniz, fakat bu dernekler taraf. Ancak sahip oldukları görüş doğrultusunda olan kadınları destekliyorlar. Biz her partiye eşit mesafede tanınıyoruz kendimizi.

Kadın aday, yönetimde yer aldıktan sonra ilkelerinize uymayan şekilde davranırsa... Bu konuda bir yaptırım var mı? Kadın aday size bir taahhütte bulunuyor mu?

Açıkçası bunu yapmayı ilk önce düşündük, ama daha sonra tartışmalarımızda bunun çok da doğru olmayacağına karar verdik. Biz insanın sözünün bağlayıcılığına inanıyoruz. İlkelerimize ters bir davranışta yapabileceğimiz tek şey kınamak, açığa çıkarmak ve toplumsal yaptırımı harekete geçirmek.

KADER’in kadının temel haklarını ortadan kaldırmaya yönelik toplumsal veya siyasal olaylarda da -örneğin namus cinayetlerinde- bir tavrı oluyor mu?

Kesinlikle yüz kızartıcı, çağımızda karşı karşıya gelmek dahi istemediğimiz -kadınları kazanımlarımızın çok gerisine götürdüğüne inandığımız- bu gibi olaylarda tepkimizi koyuyor ve diğer kadın gruplarıyla ortak çalışabiliyoruz. 2500 üye adına konuşmak önemli bir şey. KADER’in işlerinden biri de yasalarda kadının konumunu takip etmek. Kadının statüsünü yükseltici yasalara ihtiyacı var. Bu yüzden TCK yasa tasarısı hazırlanırken veya yeni Medeni Kanun çalışmaları sırasında bizim de çalışmalarımız oldu.

Siyasete giren kadınlar erkekleşiyor ve erkek politikalarıyla mı siyaset yapıyorlar?

Siyasete giren kadınların erkekleştikleri hakkında eleştiriler yapılıyor. Gerçekten Türkiye ve Dünya tarihinde buna rastlıyoruz. Biz bunun nedenini kadınların siyasette sayıca az olması olarak görüyoruz. Bizim var olma nedenimiz de bu.

Kadın siyasetçiler erkek siyasetçilerin içinde tutunamadıkları için mi onlar gibi davranmaya başlıyorlar?

Evet, tam da bu. Siyaseti erkeklerden öğreniyorlar. Bu anlamda rol modeli olacak kadın siyasetçi yok, örnek yok. Siyaset biliminde kritik eşik denen bir ölçüt var. Bu ölçüt şöyle bir şey söylüyor: Bir grubun içinde sesinizi duyurmak istiyorsanız en az yüzde 30 oranında olmanız lazım. Maalesef genel ve ulusal meclislerimizde kadınların sayısı bu orana ulaşamadığından, kendi seslerini duyuramıyorlar.

Siyasete girmek isteyen kadın aday için meclis mi, belediye mi, muhtarlık mı ulaşılması zor makamdır?

Hepsi zor ama içlerinde en kolay olanının muhtarlık olduğunu söyleyebilirim. Çünkü uzun zamandır kadın muhtarlarımız var. Alışılmış, tuhaf karşılanmayan bir statü. Çok başarılı kadın muhtarları-

mız var ve bizim gibi dernekler sayesinde faaliyetleri de ön plana çıkıyor. Diğer kadınlar için iyi birer rol modeli oluyorlar.

Derneğinizi erkek üyeleri var mı?

Evet, çok faal erkek üyelerimiz var. Tek ölçütümüz, erkek aday desteklemiyoruz.

KADER, TV’deki “Mahallenin Muhtarları”adlı dizide de yer almıştı. Daha sonra bunun gibi çalışmalarınız oldu mu?

Dizinin yazarı Kandemir Konduk üyemizdir. Bu dönemde de “Çocuklar Duymasın” dizisiyle sesimizi duyurmaya çalıştık. Dominant Teyze Gönül’ün annesi önce muhtar, daha sonra belediye meclis üyesi adayı olmaya karar verdi. Her şekilde halka sesleniyoruz.

Önümüzdeki yerel seçimler için neler yapmayı planlıyorsunuz?

Yerel seçimler için belediyelerin ücretsiz tahsis ettiği panolara afiş yapıştırdık. Bir Radyo CD’si hazırlatıyoruz. Bu konuda tiyatro sanatçılarımız destek verdi. Bunların ücretsiz yayınlanması için radyolardan da destek bekliyoruz. Bunu reklam olarak görüp ücret talep edebiliyorlar. Bunun yanında Ankara şubemiz yerel seçimler ve siyaset hakkında birbirinden aydınlatıcı broşürler hazırladı.

Zaman ayırdığınız ve verdiğiniz bilgiler için teşekkürler. Hazır seçimler yaklaşırken kadınlara bir mesajınız var mı?

Kadınlarımızın siyasetten çekindiklerini, erkek işi olarak gördüklerini biliyorum. Bizimle görüşmeye eşleriyle gelen ve sözü hep onlara bırakan kadınlar var. Biz onları yalnız konuşmak için tekrar çağırıyoruz. Bunu kırmak için önce kendilerine inansınlar, sonra eksiklerini tamamlamak için bize gelsinler.

Biz de KADER’in Ankara şubesinin seçimler için hazırladığı broşürlerden alıntı yaparak siyasette yolunuz açık olsun diyoruz:

“Kadınların bilgisini yerel siyasete taşıyarak, siyasetin çehresini, yaşam çevremizi, yaşamlarımızı değiştirebiliriz!

KADINLAR OLARAK,
KADINLARLA BİRLİKTE
VE KADINLAR İÇİN...”

Bunları biliyor musunuz?

Kadın belediye başkanlarının oranı Latin Amerika’da %8 iken, Türkiye’de bu oran sadece % 0.6.

Sadece Londra belediyesindeki kadın temsilci oranı % 28 iken, Türkiye genelinde genel meclis üyesi kadın oranı % 1.4, belediye meclis üyesi % 1.6

Çalışan kadınların sözcüsü oldum

Hem sendikacı, hem siyasetçi, hem yazar, hem de kadın Yaşar Seyman: “Yaşamım boyu iki ‘S’yi başka iki ‘S’ ile tanıştırdım, buluşturdum ve barıştırdım. Sendika ve siyaseti sevgi ve sabırla sürdürdüm” diyor.

Yaşar Seyman kadınların çok az varlık gösterdiği sendikal alanda pek çok ilki gerçekleştiren bir kadın. Onu BASİSEN’den tanıyoruz, aynı zamanda Türk-İş Genel Kurulu’nun tek kadın delegesi. Bir dönem CHP Genel Başkan Yardımcısı olarak görev yapan, kitap yazan, bu arada bir de çocuk büyüten Yaşar Seyman’la yapılmış bir söyleşi Petrol-İş Kadın için çok uygun olur diye düşündük. Yoğun işleri arasında sağ olsun bize vakit ayırdı. Sendikacılıkta 20. yılını geçtiğimiz yıl kendi deyimiyle “tek başına” kutlayan Yaşar Hanım’a bırakıyoruz sözü...

Sendikacılığı nasıl seçtiniz?

Çalışma yaşamına İş Bankası’nda başladım. 1979 yılında işçilerin öneri ve oylarıyla işçi temsilcisi seçildim. Sendikal dünyayla tanışmam ve yolculuğum işçi temsilciliği ile başladı. İşçi temsilcisi seçildikten kısa bir süre sonra 12 Eylül 1980 darbesi oldu. Sendikal yaşam donduruldu. Bu arada DISK kapatıldı ve bazı sendikacılar tutuklandı.

82 Darbe anayasası ile çalışma yaşamı ve sendikal yasalar yeniden düzenlendi. 12 Eylül sırasında işyeri sendikası olan sendikamız TİBAŞ, 82 anayasası sonrası banka ve sigorta işkolunda örgütlenen BASİSEN (Banka-Sigorta İşçileri Sendikası) adıyla işkolu sendikası oldu. 1983 yılında ülke genelinde 10 şube açtı. Ankara ve İç Anadolu Şubesi kurucu sekreteri ve daha sonra iki dönem sekreter, 1987 yılında profesyonel sendikacı ve 1989 yılında şube başkanı seçildim. Aynı yıl 420 delege ile toplanan Türk-İş Genel Kurulu’nun tek kadın delegesi seçilmiştim.

Sendikal yolculuğumun 20. yılını geçen yıl bir başıma kutladım.

Yönetici kademelere yükselmiş bir kadın olarak, karar alma mekanizmalarında bir kadın olmanın avantaj ve dezavantajlarını değerlendirir misiniz?

Ülkemizde örgütlü yapılarda kadın olmak, yaşam boyu mücadele etmek demektir. 1991’de Kanada’nın Ottawa kentinde ICFTU’nun 5. Dünya Kadın Kurultayı’na Türk-İş delegesi olarak katılmışım. Bir sendikacı kadın: “Yaşamım boyu beni grevler izledi” demişti.

Sendikal uğraş erkek işi olarak algılanıyor. Karar mekanizmalarında kadın olmak, sorunların çözümü adına hep avantaj olmuştur. Nüfusun yarısını toplumsal mücadelenin dışında tutmak, kadınların birikmiş potansiyellerini toplumsal üretime aktarmamak en büyük dezavantajdır. Bir başka gerçeğimiz de birey olmadan bireyselleşmek, özgüven eksikliği ve inanılmaz kıskançlık. Dünyada başka ülke

var mıdır? Üretkenlik, güzellik, güzel konuşmak kişi için engel olsun.

En büyük dezavantaj, bizim kuşak sendikacıların çağdaş olmayan bir anayasa ile sendikacılık yapması ve o yıllarda ülkemizde çalışma barışının sağlanmasında katkısı yadsınmayan sendikal dünyaya bakışın ne yazık ki; pek sıcak olmaması. Böylesi önyargılı bakışların olduğu bir dünyaya girmek ve kadın olarak bu yolculuğu sürdürmek çok kolay değildi. Benim önemli avantajım öğrenim düzeyi yüksek bir işkolunda sendikacılık yapmamdı. Sendikal yaşamımda dönem arkadaşlarımdan hemen hepsi genel başkan oldular ve sadece sendikacılıkla yetindiler. Oysa benim sendikacı seçildiğim yıl, kadın hareketi ülkemizde hızla gelişti, örgütlendi ve her alanda temsilcisini kendiliğinden buldu. Ben de çalışan kadınların sözcüsü oldum. İstemim dışı gelişen bu durumu itmedim, kucakladım, hızla eksiklerimi gidermeye çalıştım. BASİSEN’deki tüm ilk ve teklerin sahibi olmanın onurunu taşıdım ve sendikam okullarımdan biri oldu. Türk-İş’te de birçok ilk ve teke imza attım, dünya kurultaylarında Türk-İş’i temsil ettim. Ne yazık ki, Türk-İş 21. yüzyılda erkek örgütü görünümünden kurtulamadı...

Sizin gibi, bu alanlarda bu kadar üst kademelere yükselmiş örnek yok, bunun sebepleri sizce nelerdir?

Teşekkürler. Bu izlenime sevindim. Bence, bunun birçok nedeni var. Sendikal dünyanın içe dönük katı kurallarıyla yetinmedim. Sendikal uğraşı başka uzmanlık alanları ile besledim. Seçilmenin yeterli olmadığına inandığım için kalıcı olmaya özen gösterdim. Disiplinli çalışmak, uzmanlaşmaya inanmak, ülke in-

sanının değer yargılarını tanımak, dünya görüşün ve ilkelerin doğrultusunda söyleyecek sözün olması...

Yaptığım her işi çok ciddiye alırım. Bir gazete ve dergide mi yazıyorum; isterse çok az sayıda okura ulaşsın, yine de yazıma inanılmaz özen gösteririm. Çok iyi bildiğim konuda konuşmacı olarak çağrılısam bile, sınava giren öğrenci gibi hazırlanmadan gitmem. Sendikacılığın dünyadaki yol haritasını izlerim. İyi bir okurum. Bakmakla yetinmem, görmek isterim. Televizyon programlarında seçici davranırım. Zaman hırsız olmam, olanı da sevmem.

Kamusal alanda bir misyonu da olan bir kadın olarak, yoğun bir temponuz var. Bakımlı kalmayı nasıl başarıyorsunuz?

Ben bir kadını. Bunu hiç unutmam. Bence, kadın estetik ve güzellik çağırıyor. Temsilcisi olduğum kadınlara ve işçilere saygımdan bakımlı olmalıyım. Beni sendikada üzgün, yorgun, hasta görebilirler, ama bakımsız asla. İktidar zaten erkeksi, bir de erkek gibi davranış sergilemek gerekmez. Kadın duyarlılığı, üretkenliği ve kadın kimliğini korumak için inanılmaz mücadele ettim ve bu alanda güzel bir örnek olduğumu söyleyebilirim. 1999-2000 yıllarında CHP genel başkan yardımcısı olarak tüm çalışmalarında bu özenimi sürdürdüm. İnsanların beğeni dolu bakışlarına ve övgülerine tanık oldum. Kadın kimliğinden ödün vermeden toplumsal uğraşı sürdürmek gerekir.

Siz aynı zamanda annesiniz, bir anne olarak, sendikacılık ile ev yaşamını bir arada nasıl yürütüyorsunuz?

Yirminci yüzyılda çalışan kadını şöyle tanımlamıştım. Bu tanımım bilim dünyasında da yankı buldu. Yirmi birinci yüzyılda da geçerli tanımım: Çalışan kadın iki işverenli, ikili mesaili, dört vardiyalı (ev, eş, çocuk, iş) yorgun ve mutsuz. Bu koşulları güzelleştirmenin yolu evde ve ülkede demokrasi kültürünü geliştirmek. O zaman vardiya sayılarınız azalıyor. Öğlumla uğraşlarım birlikte büyüdü. Sendikacılığımın, siyasi çalışmalarımın, kadın hakları savunuculuğumun ve yazarlığımın en iyi tanıklarından biridir FIRAT.

Toplumsal mücadeleyi yaşam biçimi seçmişseniz, zaman kavramını kullanmayı, önceliklerinizi iyi saptamayı öğreniyor-

sunuz. Yine de Fırat'a ve sevdiklerime zaman borçlu olduğumu hep anımsarım. Amacı kavgası olan insanın severek yaptığı iş, bir süre sonra yaşam biçimi oluyor. Yaşamım boyu iki 'S'yi başka iki 'S' ile tanıştırdım, buluşturdum ve barıştırdım. Sendika ve siyaseti sevgi ve sabırla sürdürdüm. Kin gibi kötü duyguları yüreğime yük etmedim. Öfkemi terbiye ettim. Yıllardır öğretici olan işçi sınıfından, payıma düşeni almaya çalıştım.

Toplu sözleşme masası ile evdeki ilişkiler arasında, tutum benzerliği gösterdiğiniz oluyor mu?

Kadınların anaç tavrı ve sıcaklığı yaşamın her alanında kendini duyumsatıyor. Bazı alanlar var ki; profesyonel olmayı

Toplu sözleşme masalarını izlerken; gösterdiğim sabrı yaşamın hiçbir alanında göstermedim.

gerektirir. Toplu sözleşme süreçleri başlı başına ustalık, incelik ve uzmanlık gerektiren işlevlerdendir. İşin gereği yapılmalıdır. Farklı toplumsal rolleri yerli yerinde yapma gereğine inandığım için, öyle yapmaya özen gösteririm. Toplu sözleşme masalarını izlerken; gösterdiğim sabrı yaşamın hiçbir alanında göstermedim.

Aynı zamanda bir yazarınız. Yazdıklarınızda, verdiğiniz mücadelelerin 'tarihini düşmeyi' amaçladığınızı söyleyebilir miyiz?

Sendikal uğraştan arta kalan zamanlarda yazmayı, düşüncelerimi kamuoyuyla paylaşmayı ve sendikal dünyayı tanıtmayı kalemimle sürdürüyorum. Ülkemizde ilk kez Kadın ve Sendika kitabım çıktı.

Kısa sürede ikinci baskısı tükendi ve bazı üniversitelerde kaynak kitap olarak gösterildi. 2003 yılında sendikal yaşamımın yirminci yılında, kendime ve işçi sınıfına armağan verdim. 1993 yılındaki Paşabahçe Direnişi'yle ilgili "CAMBAHÇE KADINLARI" adında bir oyun yazdım ve Devlet Tiyatroları Edebi Kurulu'nda kabul edilerek, yerli oyunlar repertuarında yer aldı. Umarım kısa sürede sahnelenir.

Halen çalışmalarını yürüttüğünüz ne gibi projeler var?

2003 yılı kadın çalışmaları ile aktı. İki Avrupa projesine katıldım. Birincisi, Güneydoğu Avrupa Kadın Hakları İnisiyatifi, Hırvatistan – En büyük kadın sivil toplum örgütü (SEELINE) için ülkemiz çalışma yaşamı ve çalışan kadınları yazdım. İkincisi Avrupa Alevi Birlikleri Federasyonu'nun (AABF) dünya kadını anlatan 'KADININ TÜRKÜSÜ' projesinin metin yazarlığını yapıyorum. Bir anlamda dünya kadın belgeseli oluyor. 3 Nisan 2004 günü Almanya - Oberhausen/Arena'da yapılacak festivale yurtdışındaki ve ülkemizdeki herkesi bekliyoruz.

Petrol-İş Kadın dergisiyle ilgili ne düşünüyorsunuz?

Petrol-İş, sevgi ve beğeni ile izlediğim kardeş sendikalarımızdandır. Öteden beri kadın haklarında duyarlı bir yaklaşım sergiler. Petrol-İş Kadın dergisi çok profesyonel. Tarihle güncellik, yerelden evrensele bir yolculuk izliyor. Dünyada ve ülkemizde ses duvarını aşan kadınlarla, üyelerini buluşturmak bir başka güzellik. Bence, içerikli, özgün, sıcacık ve eğitici... Yarınlarda başucu yapıtları arasında hak edeceği yeri alacağından kuşku yok. Petrol-İş sendikasına da böylesi yakışır. ♀

Hazırlayan:
Yard.Doç.Dr. Serpil Çakır
İstanbul Üniv. Siyasal Bilgiler Fak.

Yıl 1908: GREV KOMİTELERİNİN EYLEMCİ KADINLARI

Kadınlar çalışma hayatına girmek amacıyla 1800'lerden beri taleplerini dile getirmiş, mücadele etmiş, bu amaçla grevlere katılmışlardır. İki yüzyıllık geçmişimize bir göz atalım.

1 872-1907 tarihleri arasında örgütlenen 50 grevden 9'u kadınların çalıştığı iş kollarında, dokumacılıkta gerçekleşti. Örneğin Feshane grevinde 50 kadın işçi, eylemin örgütleyicisi ve yürüttücüsüydü. 22 Ağustos 1876 yılında Feshane'de çalışan onlarca Rum ve Ermeni toplumuna mensup kadın işçiler, Bâb-ı Âli'ye (Başbakanlığa) yürüyerek sadrazama bir dilekçe sundular, ödenmeyen ücretlerin ödenmesini istediler.

27 Ocak 1873 tarihinde, Tersane grevinde, kadınlar bu kez burada çalışan babalarına ve eşlerine destek verdiler, onların grevine katıldılar. Tramvay grevinde eşlerine destek veren kadınlar, tramvay

seferlerine engel olmak için rayların üzerlerine yattılar.

1907-1908 yıllarında günde 16 saat çalışıp 40 para veya 2 kuruş alan Sivaslı bir kadın işçi, bir günlük ücretiyle fiyatı 5 kuruş olan bir ekmek bile alamıyordu.

Kıtlık ve grev

Buna o yıllarda yaşanan kıtlık ve açlık eklenince, 25 Haziran 1908'de 50 kadar kadın harekete geçti. Sivas Belediye Başkanı'nın evini taşıyarak, buğday depolarını yağmaladılar.

1908, zor ve kötü şartlardaki çalışma koşullarına tepkinin şiddetlendiği, grev

dalgasının yayıldığı bir yıldır. Bu dalga içinde yüzü aşkın grev örgütlendi. Bunlardan kırka yakını kadınların çalıştığı gıda, tütün, dokuma gibi iş kollarında yapıldı. Bir işçi olarak grev komitelerinde yer alan kadınlar olduğu gibi, grevci eşlerine destek olan, onların yanlarında yer alarak dayanışmaya giren kadınlar da vardı. Örneğin, 1 Ekim 1908 İzmir-Aydın demiryolu grevinde, grevcilerle, güvenlik güçleri arasındaki çatışmaya kadınlar da katıldı.

1910 yılında, Bursa'da greve giden 30 bin işçiden çoğu kadındı. Bilecik'te de bin ipek işçisi greve gitmişti.

İzmir İktisat Kongresi'nde kadınlara doğum izni

7 Şubat 1923'te İzmir'de düzenlenen 1. İktisat Kongresi'ne 7 işçi, bir kadın delege katıldı. Çok sayıda kadın kongreyi izledi. Kongrede kadın işçilere doğum öncesi ve sonrasında 8 haftalık izin verilmesi, kadınların maddelerde çalıştırılmalarının yasaklanması, işyerlerinde emzikhanelerin açılması gibi kararlar alındı. Kongrenin 4 Mart'taki kapanış konuşmasını Rukiye Hanım yaptı.

BİR PORTRÉ

Bir roman gibi hayat: **Sabiha Sertel**

Sabiha Sertel, Cumhuriyet'in ilk kadın gazetecilerindendir. Kendisi gibi gazeteci olan Zekeriya Sertel'le birlikte çeşitli dergi ve gazetelerin yayımcısı ve sahibi olarak da çalışmıştır. Balkan göçmeni bir aileden geliyordu. Eşi Zekeriya Sertel'le birlikte bir süreliğine gittikleri ABD'de eğitimle ilgili önemli deneyim biriktirdiler. Kadın hakları, eğitim ve özgürlük konusu, yazılarının başlıca temalarını oluşturur. Cumhuriyet'ten önce bir süre Büyük Mecmua'da, daha sonra, uzun bir süre Cumhuriyet Gazetesi'nde köşe sahibi ola-

rak bu konular üzerine yazı yazmıştır. Cumhuriyet'in ilk yıllarında hayli popüler bir başka yayın olan Resimli Ay Dergisi'nde "Cici Anne" başlıklı köşesi de vardı. 1934 yılında eşiyle birlikte, Ahmet Emin Yalman, Halil Lütü gibi dönemin önemli gazetecileriyle Tan Gazetesi'ni çıkarmaya başladı.

Memleketten uzakta

1945 yılında gazetenin matbaasının yakılıp yıkılması ve sonrasında artan baskılar üzerine 1950 yılında Zekeriya Sertel ile birlikte İstanbul'dan, Türkiye'den ayrılmak zorunda kaldı. Paris, Viyana, Bulgaristan, Macaristan gibi ülkelerden sonra, uzun süre kaldığı Bakü'de 73 yaşında öldü. Kullandıkları soyadını, (Sertel "çekinmeden yazı

yazan" anlamına geldiği için) bilinçli olarak seçen karı-kocanın mücadelelerle geçen yaşamı ve fikirler, Türkiye'deki siyasi mücadele tarihinde önemli bir yer işgal eder. Sabiha Sertel'in "Bir Roman Gibi" adlı eseri, bir anı kitabı olarak hem yazım, hem de döneme ilişkin bilgiler açısından önemli bir kaynak kitaptır.

EĞİTEREK DEĞİŞTİRECEĞİZ

Banu, Fulya, Zehra, Serap... Bu kez başkentteydik ve Petrol-İş Sendikası üyesi, temsilcisi ve yöneticisi kadın arkadaşlarımızla konuştuk. Arkadaşlar kendilerinden emin, memnun ve umutluydular.

Necla-Selgin

Ankara Garı'na indiğimizde dondurucu bir soğukla karşılaştık. Ankara Şube Başkanı **Mustafa Özgen** bizi garda karşılayacaktı. Birden, birbirimizi nasıl tanıyacağımıza dair ayrıntıyı unuttuğumuzu fark ettik. Cep telefonlarına sarıldık. Mustafa Bey gelmişti ve bizi bekliyordu. "İşçi sınıfı disiplini" dedik. Ankara'da kaldığımız süre boyunca başta Mustafa Bey ve Enver Bey olmak üzere şubede bulunan tüm arkadaşlar bizi ağırlamak için seferber oldular. Kendimizi geniş Petrol-İş ailesinin sevilen, biraz da hadi olayın ismini koyalım, şımartılan kız kardeşleri gibi hissettik... Bize gurbet hissi yaşatmayan herkese teşekkürlerimizi yolluyoruz.

Kadın olarak çalışmak, kadın olarak çalışmanın zorlukları, işyerinde kadın olduğunuz için karşılaştığınız sıkıntılar üzerine neler düşünüyorsunuz?

Banu Büyükakyol: Benim açımdan bir sıkıntı yok. Gayet güzel, seviyeli bir işyerimiz var. Benim çalıştığım yerde

kadın erkek ayrımı yok. Herhangi bir ayrımcılığa uğramıyoruz.

Bu sırada Ankara Şube'sindeki erkek arkadaşların jestiyle karşılaşıyoruz. Bize çay demlenmiş, tatlı tuzlu kurabiyeler hazırlanmış, sohbet bundan sonra bir kadınlar günü kıvamında gidiyor.

Kaldığımız yerden devam edelim ister-seniz, hayatınızda sizi zorlayan ne?

Banu: Kadınların çalışma hayatında en büyük zorluğu zannediyorum hem ev işlerini hem de dış görevi yürütmek zorunda olmaları. Bu insanı bayağı bir hırpalanıyor.

Bu da bir ayrımcılık esasında...

Tabii korkunç bir şey bu. Benim eşim çok yardımcıdır ama yapar ve çekilir. Gerisi bana aittir yani.

Yani eve ait temel problemleri siz çözümlüyorsunuz.

Banu: Tabii, her şey bizim üzerimizde. Çocuklar, temizlik. Kimi zaman eş de

bir çocuk gibi ihtimam istiyor. Evde tek yetişkin sensin. Hiç dinlenemiyorsun. İşe git, bütün gün orada çalış, eve gel, tekrar çalış.

Biraz da belki erkekleri sıkıştırmak mı gerek?

Banu: Belki. Ben haklı olduğumu hep kabul ettiriyorum ama icraat yok. Erkekler gerçekten artık eskisi gibi değil, fakat onların yine de ayrıcalıkları var. Daha az sorumluluk alıyorlar.

Fulya Özçelik: Aslında problem yok dedik, ama bakın problem var. Kadınların hem evde, hem de işte çalışmasının birçok zorluğu var. Çifte mesai yapıyorlar. Ev işlerinin karşılığı da yok.

Banu: Doğru, problem var da çözüm yok.

Fulya: Aslında çözümü de var. Erkekleri eğiterek yardım etmelerini sağlayacağız.

Banu: Önce kabul ediyorlar da, ama belli bir sene evlilik olduktan sonra olmuyor.

Fulya: Evlenmeden önce müdahale etmek gerekir...

Zehra Orhan: Bana kalırsa bizden sonraki nesillerde işler biraz daha düzelecek. Yoksa geçmişte yetişen erkekleri değiştirmek çok zor. Çünkü biz de toplumsal kuralları benimseyip, 'evet, böyleymiş' deyip, boyun eğip devam ettik. Erkek çocukları olan kadınların, onları kadın haklarına saygılı yetiştirmeleri gerekiyor.

Bilinçli kız çocuğu yetiştirmek de önemli..

Zehra: Ben bir kızımı öyle yetiştirdim. Tuttuğunu koparan bir kız. Eminim ileride bunun faydasını görecektir. İyi bir yönetici olacağını sanıyorum ben.

Siz pek konuşmadınız?

Serap Tuğçe: Ben, kadın erkek ayrımı

Zehra Orhan
Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı Genel Müdürlüğü'nde Genel Muhasebe'de baş memur olarak çalışıyorum. Evliyim, biri 18, diğeri 16 yaşında iki kızım var.

yapılmasına karşıyım. Yani insanların yaşamı bir bütün, kadın erkek olarak bir bütün. Geleneksel yapıda aile içerisinde erkek daha güçlü görülüyor. Fakat biz hem fizik, hem de akıl anlamında daha güçlüyüz. Kadın daha çok ezilmiş, yıpranmış, daha hor görülmüş. Biraz önceki arkadaşlarımla söylediklerine katılıyorum, biz kadın olarak ezilmeyi kanıksamışız. Ezilmeyi ve ikinci sınıf insan muamelesi görmeyi kanıksamış olmamız nedeniyle yadırgamıyoruz baskıyı. Ama eğitim seviyesi yükselip, kadının çalışma yaşamının içerisine girdikçe bu zincir büyük bir ölçüde kırılıyor. Eğitim ise temel olarak ailede başlıyor. Çocuk bebekliğinden sekiz-dokuz yaşına kadar alacağını aileden almış oluyor. Kız çocuğuna başka, erkek çocuğuna başka oyuncaklar alınıyor. Anne babaya büyük görev düşüyor. Ayrım yapmayacaklar. Erkeğin eline silah verirken kızların eline de bebek verilmeyecek. Kız anneye yardım ederken erkek çocuk oturmayacak. Çamaşır yıkanması, sofranın kurulması, bulaşık yıkanması gerekiyorsa çocuk bütün bunlara herkesin eşit katkı sunması gerektiğini öğrenecek.

Peki siz kendinizi ayrımcılığa uğramış hissettiniz mi çalışma yaşamında?

Serap: Biz bu anlamda birazcık şanslıydık. Türkiye Petrolleri'nde ya da bu gibi yerlerde çalışmış olmak bizim için büyük bir şans. Birlikte çalıştığımız insan-

Banu Büyükkayol
BOTAŞ'ta finansman muhasebende çalışıyorum. Evliyim iki çocuk annesiyim. Aynı zamanda Botaş'ın da temsilcisiyim.

lar, hakikaten görgülü, tecrübeli ve hoşgörülü, son derece nazik insanlar. Ama bizim karşılaşmamış olmamız, kadına karşı ayrımcılığın olmadığı anlamına

gelmiyor. Kadınların tacize uğramaları, ücret ayrımı yapılması ya da tahsil durumunun göz önünde bulundurulmasıyla ilgili haksızlıkların özel sektörde daha yoğun olduğunu düşünüyorum.

Fulya: Kendi yaşadıklarımızdan dolayı memnunuz ama etrafta yaşananları duydukça, üzülmüyoruz. Ben de şahsen böyle bir şey yaşamadım. Ama duyuyorum bu etkiliyor tabii.

Galiba daha çok evlilik rolleri ile ilgili sorunlar sizi rahatsız ediyor; ne yapmayı düşünüyorsunuz?

Banu: Hiçbir şey yapamıyorsunuz. Patlama noktasındaysanız onlar da kalkıp bir şeyler yapıyorlar, devreye girebiliyorlar. Ama o zamana kadar bekliyorlar. Ben çok şanslıyım, eşim yemek yapar. Fakat, yemek yaptıktan sonra temizlemek gerekiyor. Bir de şu var; ben kendim de eşime kıyamıyorum. Biz kadınlar arasında daha güçlü ve becerikliyiz.

Fulya: Ama o sırada da işte eşine bir şey olduğu yok, o keyfinde, sen ortalığı topla, koştur ...

Serap: Erkekler evin temizliğini hiçbir

Çamaşır yıkanması, sofranın kurulması, bulaşık yıkanması gerekiyorsa çocuk bütün bunlara herkesin eşit katkı sunması gerektiğini öğrenecek.

şekilde üstlenemiyorlar. Yani temizliği mutlaka kadınlar yapıyor. Ben erkek kardeşimle birlikte kalıyorum, 24 yaşında. Gazi Üniversitesi'ni bitirdi. Yani eğitilmiş ama o da temizlik konusunda farklı bir tutum sergilemiyor. Kendi odasını temizliyor ama yaptıklarının dışarıya yansıtılmasını istemiyor. Erkek iş yapar mı, diyecekler diye çekiniyor. Çekinerek yapıyor yaptığı işi. Yani bu tür işlerin ona uymadığını düşünüyor temelde.

Örneğin erkekler dışarı çamaşır asıyorlar, değil mi ?

Serap: Evet. Kesinlikle asmıyorlar.

Fulya: Ama bence biraz da kadın da erkeğe o rolü biçiyor. Çevredeki ataer-

kil yapı da bu anlayışları destekliyor. Kadınlar da çoğu kez güçlü erkeklerden hoşlanıyor. Ben kılıbık erkekle yaşayamam, diyen pek çok kadın var. Oysa ortak bir yaşam kuruyorsanız, evde ortaya çıkan işleri de birlikte yapmanız gerekir. Benim ailemde geleneksel iş bölümü yoktur. Babam Güneydoğu'dan, Mardin'den gelmiş. Yemek de yapar, temizlik de yapar, alışverişe de çıkar. Ağabeyim de öyle yetişti, şimdi kendi başına yaşıyor ve her işini kendi

Serap Tuğçe
Türkiye Petrolleri Araştırma Merkezi Grup Başkanlığı'nda teknik hizmetlerde baş memurum. Bekârım, 34 yaşındayım.

yapıyor. Aile içi eğitim önemli. Çocuk ne görürse onu yapıyor.

Zehra: Ben 19 yaşında evlendim. Eşim ortaokul mezunu ama hayat tecrübesi çok fazla. Biz çocuklarımızı beraber büyüttük. Gerektiğinde altını açtı, bezini değiştirdi.

Ameliyat olmak için hastaneye yattığımda, iki çocuğum da çok küçüktüler. Biri üç, diğeri dört yaşındaydı. Eşim bu dönemde çocuklara gayet iyi baktı. Çamaşırlarını yıkadı, astı, yemeklerini yaptı. Yardım için biz hiç kimseyi çağırmadık. Hala öyledir. Gerektiğinde hemen işin içine girer. Sormaz hiç, yardım edeyim mi, diye. Çok titizdir, derli topludur. Hatta kızlara da kızlar dağınıklar diye. Hakikaten kızlardan daha topludur, onları eleştirir. Çamaşır da asar.

Fulya: Tepki gördükçe erkekler de değişiyor bence. Böyle gelmiş böyle gidecek diye bir şey yok. Hayat şartları sürekli değişiyor. Son günlerde benim dikkatimi çeken bir durum var; kadınların birçoğu çalışıyor ve erkeklerin de büyük bir bölümü işsiz. Bu durum, kadının evin reisi konumuna getiriyor ve roller değişiyor. Kadınlar kendi aralarında bir birlik oluşturdukça belki de erkekler kendilerine çeki düzen veriyor.

Peki sendikali olmak, işyeri temsilci olmak konusunda ne düşünüyorsunuz?

Banu: Temsilci olmam için teklif geldiğinde çok şaşırdım. Daha önceden

BOTAŞ'ta varmış kadın temsilci ama ben de bilmiyordum. Bazıları bu çok büyük bir cesaret diyor. Ama ben büyük bir cesaret olarak görmedim. Biraz meşakkatli ama çok güzel ve ben kadınlar adına bir adım attım. Şimdi de herkes benim yerime geçmek istiyor. Özellikle de kadınlar. Yani onlara da önderlik yaptım...

Kadın arkadaşlarınızdan destek görüyor musunuz?

Banu: Kadın arkadaşlarımdan destek çok gördüm. Çok mutlu oldular. Bana teklif geldiğinde birkaç kadın arkadaşına da teklif götürmüşler. İşte kimi evde eşim izin vermiyor, kimi ben girmek istemiyorum, demiş. Oysa ben de evliyim, eşime "böyle böyle teklif geldi, ne dersin?" diye sorduğumda, "Sonuna kadar arkandayım" dedi...

Fulya: Ama desteklemese ne kadar güç olurdu.

Banu: Kesinlikle giremezdim. Desteklemeseydi, böyle bir şey sözkonusu olmazdı.

Fulya: Sendikacılık ve siyaset hep erkek işi olarak görünüyor bizim ülkemizde. Sendikacı kadın, hem evde, hem işte, hem de sendikada çalışacak. Bu nedenle pek çok kadın arkadaşımıza zor geliyor. Bu durumu değiştirmek için Petrol- İş Ankara Şubesi olarak bazı çalışmalar yapıyoruz. Kadınların katılımını artırmamız lazım; çünkü eskiyle mukayese edilemeyecek bir biçimde kadın işgücü sayısı arttı. Yukarıda saydığım nedenlerden dolayı kadınlar sendikalara yönelmiyorlar. Sendikacılığı onlar için cazip kılmak lazım. Mesela sendikalarda çocuk odası olabilir ya da toplantılar kadınlara uygun saatlerde düzenlenir. Ya da ulaşım sorunu ortadan kaldırılabilir.

Siz sendika yönetimindesiniz değil mi?

Fulya: Disiplin kuruldayım. Yavaş, yavaş, fazla korkutmadan, yönetimde etkinleşiyoruz.

Bu nasıl oldu, size önerildi mi?

Fulya: Önerildi ama ben de istedim. Şubemiz de o konuda son derece istekliydi. Şube başkanımız da kadınların bu işe el atmasına sıcak bakıyordu. Genel Merkez'de Mustafa Bey de kadınların katılımını destekliyor. Bizim sendikamız o açıdan çok iyi. Zaten kadın dergisi kaç sendikada var?

Ama belki kadın komisyonumuz ya da

kadın sekreterliğimizin de olması gerekiyor. KESK'in var kadın sekreterliği. Geçenlerde de burada toplantı yaptılar onlara çok özendim. Çünkü, Petrol İş'in 50 yıllık bir geçmişi var. KESK'in ise 10 yıllık bir geçmişi.

Sendikacı kadın, hem evde hem işte, hem sendikada çalışmak zorunda. Bu nedenle pek çok kadın arkadaşımıza zor geliyor.

Peki sizler sendikalı olmak konusunda ne düşünüyorsunuz.

Zehra: Ben memnunum.

Serap: Sendika şart. İktidara yön vermek için hakikaten örgütlü olmamız, örgütleri geliştirmemiz gerekiyor. Sendikacılık bir anlamda köretilmiş. 80 sonrasında sendikaların sesleri yasalarla kısılmış. Fakat biz varolmak istediğimiz sürece varolabiliriz ve bunun için de bir mücadele gerekiyor. Tek tek bireyler bazında ses çıkarmanın pek faydası yok.

Fulya Özçelik
TPAO Genel Müdürlüğü'nde çalışıyorum. Ayrıca Petrol İş Ankara Şubesi Disiplin Kurulu Başkanayım. Bekârım, 29 yaşındayım.

Bir güç olabilmek için bir araya gelmeyi, örgütlü olmayı bilmek lazım. Biz örgütlü güç olarak ses çıkarabilirsek iktidarlar da öyle rahat hissetmezler kendilerini. Şu an bir Petrol Yasası Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girdi. TPAO'nun son derece elini kolunu bağlayan, budayan bir yönetim anlayışı geliyor. Bu konuda diğer sendikalar Petrol-İş'le birlikte bir güç birliği oluşturabilseydi Türkiye'nin milli çıkarlarına ve biz çalışanların aleyhine olan bu yasa belki de çıkmazdı. Sendikalar mutlaka bir atılım yapmak zorunda. Bir araya gelmek zorunda. Petrol sizin konunuz bizi ilgilendirmiyor, dememek lazım. Bizim davamız yeri geldiğinde tüm çalışanların davası olacak. Gerçekten de 'birlikten güç doğar' anlayışının yerleşmesi lazım. Ama sendikal dünyada da maalesef bize dokunmayan yılan bin yaşasın anlayışı egemen.

Son olarak bir kadın olarak nasıl bir toplumda yaşamak isterdiniz. Var mı aklınızda bir toplum modeli?

Fulya: Daha bilinçli, daha duyarlı ve ezilenlerin kendi güçlerinin farkında olduğu bir toplumda yaşamak isterdim.

Serap: Ben hem kadına saygılı, hem doğaya saygılı bir toplumda yaşamak istiyorum.

Zehra: Gelecekte endişe duymadan yaşamak isterim. Çocuklarının iş kaygısı olmadan okumasını, başarılarının karşılığını almalarını istiyorum. Çok zor şartlarda yetiştiriyoruz onları. İnsanın değerli olduğu bir ülkede yaşamak istiyorum.

ŞU HAIN KOLESTEROL

Türkiye’de yaşayan pek çok kadının, özellikle de daha az hareketli olan ev kadınlarının kolesterolü yüksek. Bu, kalp krizlerine ve beyin kanamalarına davetiye çıkarıyor. Daha fazla hareket ve bilinçli beslenme ile sorunu azaltabilirsiniz.

Annenizde var, teyzenizde var, geçenlerde sizde de çıktı. Kolesterol lafını çok duyuyorsunuz ama bir türlü hayatınızdaki yeri somutlayamıyorsunuz. Yaşam için gerekli olan, mum kıvamında yağimsi bir madde olan kolesterol, beyin, sinirler, kalp, bağırsaklar, kaslar, karaciğer başta olmak üzere tüm vücutta yaygın olarak bulunuyor.

Vücut kolesterolü kullanarak hormon (kortizon, seks hormonu), D vitamini ve yağları sindiren safra asitlerini üretir. Bu işlemler için kanda çok az miktarda kolesterol bulunması yeterlidir.

Eğer kanda fazla miktarda kolesterol varsa, damarlarda birikerek, kan damarlarının sertleşmesine, daralmasına yol açar. Damarlar tüm vücutta yaygın olarak bulunur, kalp, beyin, böbrek gibi organlara kan taşıyarak bu organların görev yapmasını sağlar. Kolesterol hangi organın damarında birikirse, o organa ait hastalıklar ortaya çıkar. Örneğin, kalbi besleyen atar damarlarda kolesterol birikimi olursa göğüs ağrısı, kalp krizi gibi sorunlar oluşur. Böbrek damarlarında yüksek kolesterol ise, yüksek tansiyon ve böbrek yetmezliği-ne yol açabilir.

Kalp damar hastalıkları, kadın ölüm nedenleri arasında ilk sıralarda yer almasına rağmen pek az kadın bu gerçeğin farkında. Son yıllarda ABD’de ve Avusturya’da yapılan iki araştırma konuya ışık tutuyor. ABD’de 500 kadın arasında telefon görüşmesi yoluyla yapılan bir Gallup araştırmasında kadınla-

rın, kadın ölüm nedenleri arasında meme kanserini ilk sıraya yerleştirdiği görüldü. Soruşturmaya katılanların yüzde 34’ü meme kanserinden ölüm oranını birinci sıraya koyarken, bu oran gerçekte yüzde 4 civarındaydı. Aynı kadınlar kalp ve damar hastalıklarından ölme riskini ise düşük tahmin ettiler.

Beyin inmesi tehlikesi

Bir diğer araştırma ise Avusturya’da gerçekleştirildi. Linz Spectra Enstitüsü tarafından yaptırılan ‘Kadın 2000 Araştırması’na, her yaş grubundan 1092 kadın katıldı. Bu araştırmada da Amerika’dakine benzer sonuçlar ortaya çıktı. Kadınların yüzde 29’u kadın ölüm nedenleri arasında birinci sıraya yine meme kanserini yerleştirdiler. Oysa, Avusturya’da bu rakam, gerçekte yüzde 4 civarındaydı. Buna karşılık yüzde 44’lük kalp hastalıklarından ölme riski, yüzde 20 gibi daha düşük bir rakam olarak tahmin edildi.

Yemek kültürünün etkileri

Aynı araştırmada kolesterol değerleri açısından da ilginç sonuçlar ortaya çıktı. “Normal kolesterol değerleri nedir?” sorusuna kadınların sadece yüzde 21’i doğru yanıt verdi. Soruşturmaya katılanların yüzde 57’si ise normal değerleri bilmiyordu. Genç kadınlar, kolesterol konusunda 50 yaşın üzerindeki kadınlardan daha az bilgiye sahipti. Kolesterol düzeyleri yüksek olan kadınların ise ancak yüzde 33’ü tedavi görüyordu.

Rakamlar karşısında şaşkına dönen

yetkililer, kadınların bu konularla ilgili bilinçlendirilmeleri için kampanyalar örgütlemeye karar verdiler. Aslında aynı türden bir bilinçlendirme kampanyasına bizim de ihtiyacımız var.

Kolesterol yüksekliği ülkemizde yaşayan 50 yaş üstü kadınların özellikle de ev kadınlarının büyük bölümünün karşı karşıya kaldığı bir problem. Yemek kültürümüzün et ve katı yağlara dayanıyor olması ve spor yapma alışkanlıklarımızın olmaması, durumun daha da vahimleşmesine yol açıyor. Türk Kardiyoloji Derneği’nin araştırmalarına göre ülkemizde 9 milyon kişinin kolesterol düzeyi, sınır değerlerin üzerinde bulunuyor. Ülkemizde kalıtsal olarak iyi kolesterol düzeyinin düşük olması da durumun vahametini artırarak, kalp hastalıkları açısından büyük risk oluşturuyor.

Kalp ve damar hastalıklarını kolaylaştıran faktörlere, kardiyovasküler risk faktörleri adı veriliyor. Kanda, kolesterol ve LDL-kolesterolün yüksek olması,

hasta için risktir ve kolesterol yüksekliği kalp ve damarlar açısından bir risk faktörüdür. HLD (iyi kolesterol) kolesterolün düşük olması da bir risktir.

Bu riske sahip olan hastalarda, kalp krizi, felç, damar tıkanıklığı, böbrek yetmezliği gibi hastalıkların ortaya çıkma olasılığı daha fazladır. Özellikle belli bir yaş grubundaki kadınların, kalp damar hastalıklarına karşı kendilerini korumak için kolesterol düzeylerine dikkat etmeleri, diyet, tedavi ve spor yardımıyla sorunla başa çıkmaya çalışmaları gerekiyor.

Kolesterol konusunda sık yapılan hatalar

- * Kolesterol düşürücü ilaç kullanırken diyeti önemsememek.
- * Doktor randevusuna gitmeden birkaç gün önce diyet yapmaya başlamak.
- * Doktor veya beslenme uzmanına danışmadan diyet değişiklikleri yapmak
- * Kolesterol düşürücü ilaçları kullanırken şeker hastalığı, yüksek tansiyon, sigara içimi gibi diğer sorunları ihmal etmek.
- * Komşunun veya arkadaşın önerisi ile ilaç almak
- * İlacın bitmesi, muayeneye kısa bir zaman kalması gibi nedenlerle ilaç tedavisine kısa süre bile olsa ara vermek
- * Kullanılan ilacın ismini hatırlamak ve doktora giderken ilaç kutusunu yanına almamak.

Menopoz sonrası risk artar

Peki kimler risk altında? Şişman olanlar, sigara içenler risk altındalar. Ayrıca ailesinde kolesterol yüksekliği olanlarda da kolesterol yüksekliği daha sık görülmektedir. Çünkü, kolesterol yüksekliği aynı zamanda kalıtsal bir olaydır. Kolesterol yüksekliği, 50-60 yaştan sonra daha sık görülmektedir. Kadınlarda menopoza yaklaştıkça risk artar. Menopoz sonrası daha da artar.

Günümüzde 30-35 yaşından itibaren kontrollerin yapılması, ailesel yatkınlık varsa bu yaşın daha erkene çekilmesi gerekmektedir. Yılda bir kez mutlaka kolesterol kontrol edilmelidir. Eğer daha önceden tespit edilmiş bir yükseklik varsa, 6 ayda bir mutlaka kontrol edilmelidir.

Kolesterol nasıl önlenabilir?

Öncelikle kilosu olanlar kilo vermeye çalışmalıdır. Spor yapalım. En iyi spor yürüyüştür, bunu herkes rahatlıkla yapabilir. Yürüyüşte bir hedef seçilse çok iyi olur. (Bir saatte 5 kilometre yürümek gibi.) Hedefi zaman içinde artırmak, en doğru tutumdur. Önce 15- 20 dakika ile başlanır, zaman içinde yarım saat, bir saate çıkılır. Paketsiz, eşyasız, cüzdansız, eli boş, ritmik bir şekilde bir saatte 5 kilometreyi yürümek, en güzel spor olur. Yüzme de en yararlı ve en güzel sporlardan biri, ama bunu herkese öneremiyorsunuz.

Kanda kolesterol düzeyleri ne olmalıdır?

Toplam kolesterol

200 mg/dl den düşük normal
200-240 mg/dl arası sınırdan yüksek
240 mg/dl'den yüksek yüksek

LDL kolesterol

130 mg/dl den düşük normal
130- 159 mg/dl sınırdan yüksek
160 mg/dl ve üzeri yüksek

HDL kolesterol

40 mg/dl den yüksek normal
60 mg/dl den yüksek yüksek

Diyete gelince, yüksek yağ oranı içeren yiyeceklerden kaçınmak lazım. Bunlar neler olabilir? Yağlı kırmızı etler, süt, yoğurt gibi hayvansal yağ içeren besinlerin hepsi. Süt ve yoğurdun az yağlı olanları veya yağdan arındırılmış diyet besinler ile sebze tercih edilmelidir. Lifli yiyecekler de yenilmesi gereken yiyecekler arasında yer alıyor. Yumurtaya gelince, yumurta yenilecek diye bir şey yok. Yumurta yenilecek ama daha aralıklı yenilecek, yağda kızartılmayacak, haşlanılarak yenilecek. Beyaz et tercih edilmelidir. (Balık, hindi, tavuk gibi). Karides, kabuklu deniz ürünleri kolesterol açısından zengindir, dolayısıyla zararlıdır. ✂

Ağlaması belki de gazdandır

Bebeğiniz çok gazlı, devamlı ağlayıp duruyor, geceleri de uykudan kaldırıyor sizi. Sakin olun ve aşağıda sıraladığımız önerilere kulak verin...

- * Anne ve baba sakın olmalı, bebeğe şefkatle ve güvenle yaklaşmalı,
- * Aşırı sıcak veya soğuk ortam oluşturulmamalı,
- * Dar ve sıkıcı veya üst üste giysiler giydirilmemeli,
- * Besinler hazırlanırken

hijyen (temizlik) kurallarına uyulmalı,

- * Bebekler hep aynı pozisyonunda yatırılmamalı, yan olarak veya karın üstü yatırılmalı (karın üstü yatırılırken bir kişinin bebeğin yanından ayrılmaması gerekiyor),
- * Karnına ve ayaklarına ılık bezler konulmalı,
- * Her beslenmeden sonra en az yarım saat ve en az iki kere "Gark" edene kadar gazı çıkar-

ılmalı,

- * Bebeğe okşayarak ve severek güzel sözler söylenmeli,
- * Sinirsiz olduğu bir zamanda bebeğe uygun masaj yapılmalı,
- * Gereğinden fazla emzirmemeli, gereksiz yere ek besinler verilmemeli,
- * Rezene çayı ve anason verilebilir.
- * Doktorunuza görünmeli ve onun önerilerine uymanız.

Belki de hastasınız...

Döllenmiş yumurta bazen rahim dışında bir yere yapışarak varlığını sürdürür. Buna dış gebelik denir. Tatsız bir durum ama korkmayın, dış gebelik daha sonraki gebeliğe engel değildir. Dış gebelik geçiren annelerin yarısından daha çoğunda normal gebelik gelişebilir.

Sayın Selma Hanım

6 ay önce adet günüm gecikti. Gebe olduğumu düşündüm. İki ay sonra şiddetli karın ağrısı ile beraber kanama başladı. Kanamam çok fazla oluyordu, karın ağrısı da belime ve sırtıma vurmaya başlayınca kocam hastaneye götürdü. Yapılan muayenelerden sonra, dış gebelik teşhisi koydular. Hemen ameliyata alındım. Şimdi iyiyim ancak yine günüm geçti, gebelik testi yaptırmak istedim, en az bir hafta geçmesi gerektiğini söylediler. On gün sonra yaptırdığım test sonucunda gebe olduğumu öğrendim. Bu gebeliğimin de dış gebelik olmasından korkuyorum. Aynı sıkıntıları bir daha çekmek istemiyorum. Ne yapmam gerekir. Tavsiyelerinizi bekliyorum. Teşekkür ederim.

P.M.

Belirtiler

Dış gebeliklerde olan belirtiler ve şikayetlere gelince; öncelikle normal gebeliklerde olduğu gibi gebelik hormonlarının artışıyla ilgili olarak adet kesilme görülür. Gebeliğin sona ermesi ile başlayan rahim kanaması görülür, Eş kesesinin yırtılmasına bağlı kanamalar, karın ağrısı, ve karında kitle hissedilebilir. Akut tüp gebeliklerinin yüzde 40'ı hayatı tehdit eden olaylara yol açar. Karında şiddetli ağrı, hafif fakat sürekli bir rahim kanaması, yüzde 10 oranında şok ve bayılmalar ortaya çıkar, şok, yoğun bir kanama ve ağrıdan sonra gelişebilir, halsizlik, susuzluk, şiddetli terleme, hava açlığı, kusma ve idrara çıkmama belirtileri görülebilir.

Dış gebeliğe benzer bulgular veren pek çok hastalık vardır. Bunlarda sıklıkla apandisit, tüp iltihapları, yumurtalık iltihapları ve kistleri ile nadir olarak da idrar yolları iltihapları benzer belirtiler verirler.

Tekrar gebe kalınabilir

Tedavi olarak tanı konulduktan sonra hemen ameliyat yapılır. Eğer kan kaybından dolayı şok var ise önce şok düzeltilir.

Dış gebeliklerde anne ölümü yüzde 1-2'dir. Çocuk ölümü ise hemen hemen yüzde 100'dür. Dış gebelik daha sonraki gebeliğe engel değildir. Daha önce dış gebelik geçiren annelerin yarısından daha çoğunda normal gebelik gelişebilir. Yüzde 8'inde yeniden nüksedebilir.

Sevgili P. Bu gebeliğinin dış gebelik olmamasını temenni ederim. 6 veya 8 haftalık olmuş ise tam teşekküllü bir hastanenin Kadın Hastalıkları ve Doğum kliniğine başvurarak yapılacak muayeneler ile gebeliğinin normal veya dış gebelik olup olmadığını öğrenebilirsin.

Sorunsuz bir doğum ile doğacak çocuğuna, sana ve eşine esenlikler dilerim.

Dr. Selma Dönmez

Sevgili P.

Dış gebelik döllenmiş yumurtanın rahmin dışında bir yere yapışarak, orada gelişmesini sürdürmesidir. Her 150-200 gebelikte bir görülür. Görülen dış gebeliklerin yüzde 90'ı da tüplerde olanıdır. Çoğunlukla 20-29 yaş arasında görülür. Tüplerden sonra sıklıkla, karın içinde, yumurtalıklarda, rahmin boyun kısmında ve vajinada olabilir. Sebepleri de çeşitlidir. Yumurtalık ve tüp iltihaplarından sonra ortaya çıkan yapışıklıklardan, tüplerin çok uzun olmasından, tüplerin boşluğundaki darlıklardan veya cep tarzında genişliklerden, iyi huylu tümörler ile yumurtanın rahme kadar gelmesini engelleyen birçok nedenden dolayı dış

gebelik oluşabilir.

Döllenmiş yumurta rahim dışında bir yere yapıştığı zaman gebelik anormal bir hal alır. Çünkü rahmin dışındaki organlar yumurtanın gelişmesine uyum sağlayamazlar. Gebelik bir bakıma tümör gibi davranır. Büyüme ve damarlanma yaptığı dokuyu bozar, tüpte veya rahmin boynunda ise buraları yırtarak, tüplerden karın boşluğuna, rahmin boynundan vajinaya düşer. İç kanamalar veya vajinal kanamalar ortaya çıkar. Karın içine düşen bebek 3-4 aylık kadar büyümüşse vücut tarafından emilerek ortadan kaldırılması zor olur, karın içinde mumyalaşmış, kireçleşmiş, taşlaşmış veya yağlı bir kitleye dönüşmüş olabilirler.

Hamileyim haklarım var

Hamilelik, çalışan kadın için işten atılma riskini göze almayı beraberinde getirebiliyor. Oysa hamilelikte de bazı haklarımız var. Bunları bilirsek daha rahat olabiliriz.

AV. SERAP ÖZDEMİR
Petrol-İş Sendikası
Hukuk Müşaviri

Hamilelik, çalışan birçok kadın için mutluluk ve endişeyi beraberinde getirir. Kadın, bir taraftan annelik hayalleri kurarken, diğer taraftan işyerinde onun yokluğunda yerine başkasının alınması ve doğum sonrası işe dönüşte uyum endişelerini taşır.

İş Yasası'nda, hamileliğe ilişkin bazı düzenlemeler getirilmiştir.

Yasada, Kadın işçilerin doğumdan önce 8 ve doğumdan sonra 8 hafta olmak üzere toplam 16 haftalık süre için çalıştırılmamalarının esas olduğu, ancak çoğul gebelik halinde doğumdan önce 8 haftalık süreye 2 hafta süre ekleneceği belirtilmektedir. Ancak doğum öncesi iznin zamanında başlayabilmesi için, doktordan rapor almakta geç kalınmamalıdır.

İş Yasası'nda yer alan düzenlemede, sağlık durumu uygun olan kadın işçi, doktorun onayı ile doğumdan önceki üç haftaya kadar işyerinde çalışabilecek, bu durumda kadın işçinin çalıştığı süreler, doğum sonrası sürelerle eklenecektir. Böylece çalışılan sürelerin doğum sonrası sürelerle eklenmesi ile anne bebeği ile daha uzun süre birlikte olabilecektir. Bunun için işyerimize, doğumdan üç hafta öncesine dek çalışabileceğimizi ve kalan sürenin doğum sonrasına eklenebileceğine ilişkin doktor onayını bildirmemiz gerekir.

Süreler doktor raporu ile işçinin sağlık durumuna ve işin özelliğine göre doğumdan

önce ve doğumdan sonra gerekirse artırılabilir. Örneğin düşük riski varsa izin süresi daha erken başlayabilir. Hamilelik süresince periyodik kontroller için ücretli izin verileceği hususu da yasada yer almaktadır. Hekimin vereceği rapor ile işyerinizden sizi, sağlığınıza uygun daha hafif bir işte çalıştırmasını isteyebilirsiniz, ücretinizde bir indirim yapılamaz.

Süt izni

Kadın işçiye isteği halinde 16, (çoğul gebelikte 18) haftalık sürenin sonunda altı aya kadar ücretsiz izin verilir. Kadın işçilere bir yaşından küçük çocuklarını emzirmeleri için günde toplam 1,5 saat 'süt izni' verilir. Sürenin nasıl kullanılacağını işçi belirler. Bu süreler için ücretten kesinti yapılamaz.

İşyeri uygulamalarına baktığımızda, (işyerlerine yakın mesafede oturan ve servis kullanmayan kadınlar hariç)

süt izinleri, günlük izinler birleştirilerek haftada bir gün olarak kullanılıyor.

İş Yasasında hamilelik ve doğumun iş akdi için geçerli bir sebep oluşturmayaacağı açıkça belirtilmiştir. Bu hallerde işçinin işine son verilmesi durumunda, işçinin iş akdi feshi geçersiz olur.

İade davası açabilirsiniz

Oysa bazı işyerlerinde hamilelik, işten çıkarılmak anlamına geliyor. İş Yasası'ndaki eşit davranma ilkesine aykırı olarak, işe alacağı kadınlardan hamilelik testi isteyen, işe başladıktan sonra belli bir süre evlenme veya hamilelik yasağı koyan veya hamile kaldıklarında kürtaj olmaya zorlayan, aksi takdirde işten çıkarılacağını söyleyen işveren örneklerine günümüzde rastlamak mümkün. Bu yüzden kadınlar işten çıkarılma korkusuyla hamileliklerini saklamak zorunda kalıyorlar.

İş akdinizin feshinin hamile-

lik nedeni ile ilgili olduğunı düşünüyorsanız, ancak size farklı bir neden bildirilmişse fesih bildiriminin tebliğinden itibaren 1 ay içinde İş Mahkemesi'nde işe iade davası açabilirsiniz.

İşe iade davası açabilmeniz için, 30 veya daha fazla işçi çalıştıran işyerinde çalışmanız, kıdeminizin 6 aydan fazla olması ve belirsiz süreli iş sözleşmesi ile çalışıyor olmanız gerekmektedir.

Mahkeme, geçersiz bir sebeple iş sözleşmesine son verildiğine karar verirse;

* Mahkeme kararının tebliğinden itibaren 10 işgünü içinde işe başlamak için işverene başvuruda bulunulmalı, aksi takdirde işverence yapılmış olan fesih geçerli sayılacaktır.

* İşveren, işçiyi bir ay içinde işe başlatmakla yükümlüdür.

* Mahkeme kararını uygulamayan işveren, işçiyi 1 ay içinde işe almadığı takdirde en az 4 aylık, en çok 8 aylık ücreti tutarında tazminat ödemekle yükümlüdür. Miktar mahkemece belirlenir.

* Kararın kesinleşmesine kadar çalıştırılmadığı süre için, en çok 4 aya kadar doğmuş bulunan ücret ve diğer haklarının da ödeneceği, mahkeme kararında yer alacaktır.

* İşçi işe başlatılırsa peşin olarak ödenen bildirim süresine ait ücreti ile kıdem tazminatı bu ödemeden mahsup edilecektir.

Yaşamınızın her dönemini mutluluk içerisinde geçirmeniz dileğiyle....

Kışa özel lezzetler

Kışın soğuk algınlıklarına, gribe karşı korunmak için bağışıklık sisteminin güçlendirilmesi gerekiyor. Bunun için de beslenme, dengeli beslenme daha da önem kazanıyor. Bu sayımızda da sizlere sağlıklı, lezzetli ve farklı menüler sunmaya devam ediyoruz. Balık çorbası ile başlayalım isterseniz.

Balık çorbası

Malzemeler: 500 gr. beyaz etli balık / 2 adet büyük patates / 1 adet büyük soğan / 2 su bardağı süt / 1 çorba kaşığı tereyağ / 3 çorba kaşığı sıvı yağ

Hazırlanışı

Sıvı yağda soğanı pembeleştirin. Patatesleri küp küp kesin ve tuzlu suda beş-altı dakika haşlayın. Kızarmış soğanları ilave edin, beş dakika daha pişirin. Küp küp kesilmiş balık parçalarını da ilave edin, ateşi kısın, beş dakika daha pişirin, sütü ilave ederek kaynatın. Ocaktan alarak soğumaya bırakın. Daha sonra tekrar ısıtarak tereyağını ilave edin.

Domatesli mantarlı erişte

Malzemeler: 500 gr. erişte / 4 domates (kabukları soyulup doğranmış) / 1 iri soğan / 120 gr. mantar (doğranmış) / 2 çorba kaşığı kaşar peyniri rendesi / 2 kesme şeker / 2 diş sarımsak (ezilmiş) / 3 çorba kaşığı tereyağı / 1 çay kaşığı karabiber / Tuz

Hazırlanışı

Tencereye tereyağını koyup orta ateşte eritin. Soğan ve sarımsağı katıp soğanlar pembeleşene kadar kavurun. Domates, mantar, karabiber, şeker ve 1/2 tatlı kaşığı tuzu ilave edip iyice karıştırın. Kaynayınca tencerenin kapağını kapatıp, altını kısın ve 10 dakika kadar pişirin.

Ayrı bir tencerede beş su bardağı su kaynatın. Kalan 1 tatlı kaşığı tuzu ve erişteyi katıp erişte yumuşayınca caya kadar kaynatın.

Tencereyi ateşten indirip erişteyi süzgeçten süzün. Bir servis tabağına aktarıp üstüne hazırladığınız domatesli ve mantarlı sostan gezdirin. En üstüne kaşar rendesini serpererek servis yapın.

Midye tava

Midye tava ayak üstü atıştır-dığımız bir yiyecek. Çoğu kez evde yaptığımız midye tava sokakta satılanlar gibi olmaz. İşin püf noktaları var. Aşağıdaki tarif bunu vermeyi hedefliyor... Ama öncelikle, midyenin temiz, civasız ve sağlıklı olmasına dikkat edin.

Malzemeler: 36 adet iç midye / 1 bardak un / 1 bardak kızartma yağı / 1 adet limon / 2 adet yumurta / 2 çorba kaşığı margarin / 1 küçük bira / Tuz

Hazırlanışı

Yumurtaları bir delikli süzgeçe kırıp aklarını altındaki kaba akıtın. Süzgeçte kalan sarılarını ayrı bir kaba alın. Bir tencereye unu koyup ortasına çukur açın ve 1 bardak bira, margarin ve 2 adet yumurta sarısı koyarak karıştırın. Sonra kenara ayırdığınız yumurta aklarına bir tutam tuz serpin ve telle köpürene kadar döğün ve bunları biralı hamura ilave edip iyice karıştırın.

Diğer taraftan bir tavada 1 bardak sıvı yağı iyice kızdırın ve midyeleri teker teker önce bir tabak içindeki una hafifçe bulayıp, sonra biralı hamura batırarak kızgın yağın içine atın.

Midyeler kabarıp her iki tarafları da kızarınca delikli bir kepçe ile yağın iyice süzerek servis tabağına alın ve üzeri sıcakken tuzlayıp tarator sosu ile servis yapın.

ÇAY SAATİ

Kedi dilli pasta

Malzemeler

2 su bardağı süt / 2 yemek kaşığı kakao / 2 yemek kaşığı nişasta / 1.5 su bardağı şeker / 1 yemek kaşığı margarin / 1 paket krem şanti / 250-300 gr kedi dili.

Hazırlanışı

Süt, kakao, nişasta, şeker ve margarini karıştırın, ocağın üstünde muhallebi kıvamında pişirin. Kedi dilinin üstüne krem şanti sürün, diğer kedi dilinin düz olan kısmını üstüne kapatın. Muhallebi bitene kadar aynı işlemi her kedi dili için tekrarlayın. Düz bir tepsiye yan yana dizin. Üzerine yapılan muhallebiyi dökün. Dolapta dinlendirin ve servis yapın.

BESLENME

Bol bol C Vitamini

Uzmanlar kış aylarında özellikle C vitamini yönünden zengin bir beslenme tavsiye ediyorlar. Bütün yeşil sebzeler kalori açısından fakir, C vitamini yönünden zengindir. Kış diyetinde mutlaka sebze ve meyvelere ağırlık verilmelidir.

Mandalina ve portakalın dışında yeşil biber, lahanası, ıspanak, sebzeleri, Brüksel lahanası ve kuşburnu, C vitamini yönünden çok zengin besinlerdir. C vitamini vücutta depolanmadığı için her öğün alınması, özellikle sigara içenlerin daha fazla C vitamini almaya özen göstermesi gerekir.

C vitamini

* Yara iyileşmesini hızlandırmak için,

* Soğuk algınlığı, nezle ve anjinde,

* Enfeksiyona yakalanma riskini azaltmak için,

* Damar sertliğinden korunmak amacıyla,

* Kanser riskini azaltmak umuduyula,

* Düşükleri önlemek amacıyla,

* Emziren annelerde,

* Bazı ruhsal sorunlarda,

* Spor performansını artırmak amacıyla kullanılmaktadır.

C Vitamini gereksinimi

İnsan vücudunda 20-50 gün yetecek kadar 600-1500 mg.lık bir C Vitamini depolanmaktadır. Çocukların günlük gereksinimi ise 35-50 mg. kadardır.

Yumurta hakkında bilmemiz gerekenler

Yumurta mutfaklarımızın vazgeçilmezleri arasında yer alır. Ama yumurta ile ilgili bilmemiz gerekenler var:

- Yumurta evde buzdolabında ve alınan orijinal karton kutusu içerisinde, yıkanmadan saklanmalıdır. Yıkandığında doğal koruyucu tabakasını kaybeder.
- Yumurta buzdolabında güçlü kokusu olan besinlerin yakınında saklanmamalıdır. Çünkü yumurtanın kabuğu gözeneklidir ve yumurta güçlü kokuları emebilmektedir.
- Yumurta hazırlanan yiyeceklerin besleyici değerini artırmada da kullanılabilir. Sebzelerin protein miktarı düşüktür. Bu nedenle sebzelere yumurta kırılması protein, vitamin ve mineral açısından dengeli karışımların oluşmasını sağlar.

Kahveniz bayatlamışsa, kullanmadan önce kısık ateşte hafifçe kavurun. Hem rutubetin gittiğini, hem de tazeliğine kavuştuğunu göreceksiniz.

Cemile Teyze'nin Mutfağından

Ebegümeci ve dünya ne olmuş

Değerli kızlarım. Ben bu dünyayı, bu ülkeyi, burada yaşayan insanları anlayamıyorum artık. Geçende büyük oğluma gittim. To-runları özlemiştim, onları görürüm, biraz da değişiklik olur diye... Bizim oğlan, gelin "ben evleniyorum evinin" ve "pop starın" müdavimi olmuşlar. Çocuklar ise odalarında; evde iletişim neredeyse sıfır. Ben bir iki kez konuşmayı denedim ama beceremedim. Oğlan bilgisayar bağımlısı adeta. Anne babası içeride televizyon seyredirken o da benim klımın pek ermediği bilgisayar oyunlarında durmadan insan öldürüyor, her öldürüşte coşkuya kapılıp elini tavana vuruyor. "Ben evleniyorum" tam bir rezalet kızlarım. Anneleri çok, çok ayıpladım. Neyse, benim konum bu değil. Çocuklarda rahat edemedim anlayacağınız, orada bambaşka bir iklim hüküm sürüyor.

Ne onların, ne de kendimin rahatını bozmayayım

diye evime geri döndüm. Üzerinize afiyet bağırsaklarım biraz tembelleşmiş.

Bu iş için ben ebegümeci çiçeklerinden yaptığım çayı kullanırım. Ebegümeci eskiden tarlada, derede, tepede bolca bulunurdu. Tanımayanlar için biraz bilgi vere-

yim isterseniz. Ebegümeci çiçekleri ilaç, yaprakları da sebze olarak kullanılan ve genellikle tarla kenarlarında kendi kendine yetişen bir ottur. 20-70 cm. boyundadır. Mayıs-Ağustos ayları arasında çiçek açar. Yaprak ve çiçeklerinde fazla miktarda müsilaj vardır. Göğsü yumuşatır, öksürüğü keser. Mide ve bağırsakların muntazam çalışmasını sağlar. Kabızlığı giderir. Mide bulantısı ve kusmaları önler. Ateşi düşürüp, vücuda rahatlık verir.

Ebegümecinin faydaları anlatmakla bitmez, boğaz ve bademcik iltihaplarını giderir. Nezle, bronşit, nefes darlığı tedavisinde de kullanılır. Ben boğaz ve bademciklerim için hiç kullanmadım. Kimbilir, belki ileride onu da denirim.

Hiçbir şey için geç kaldığımı düşünmem

Aysun Selçuk

31 yaşında üniversiteye başlayan iki çocuk annesi **Arzu Çakar**'ın hedefleri büyük. Onunla tanışmak umudumuzu artırdı. Bu arada güzel bir salata tarifi aldık sizler için.

Arzu Çakar ev kadını. Kadıköy'de oturuyor. 12 yıldır evli ve iki çocuk annesi. Arzu Hanım, kadınların istedikleri zaman neleri başarabileceklerine çok güzel bir örnek teşkil ediyor. Şu anda Marmara Üniversitesi Hazır Giyim Bölümü'nde öğrenci. Stilistik öğreniyor. İki çocuk ve hiçbir zaman bitmeyen ev işlerine rağmen zoru başarmaya azimli. Ondan yemek tarifi de alacağız almasına ya önce hikayesini anlatsın istedik. “Neden yeniden üniversiteye

gitmek istediniz, bu kadar işin arasında zor olmuyor mu?” Sorumuzu gülerek şöyle yanıtladı:

“Ben stilistliği bir kurs sayesinde meslek edinmiştim. İşimi çok sevmeme rağmen çocuklarıma bakmak için bıraktım. Bu arada, her şeyde olduğu gibi benim işimde de yenilikler ortaya çıktı ve ben hep geri kaldığımı hissettim. 31 yaşında üniversite sınavını kazandım. Üniversiteyi yani işin teori kısmını bitirince çalışmaya başlayacağım. Hiçbir şey için geç kaldığımı düşünmem. Kim ne derse desin kulak asmam. Hatta İngilizce öğrenmeye bile başladım. En azından çocuklarıma yardımım oluyor.”

Üniversite Dönüşü Yemek

Yoğun bir programı var Arzu Hanım'ın. Sabah erkenden kalkıyor, büyük oğlunu okula gönderiyor, akşama kadar ev işleriyle uğraşıyor. İkinci öğretime gittiği için oğullarını annesine bırakıp akşam üzeri kendi okuluna gidiyor. Üniversite dönüşü yemek, bulaşık, çocukların derslerine yardım derken “Gün içindeki altın saatim çocuklar uyuduktan sonraki bir saat” diyor. Bu arada, küçük oğlu Berk elinde gerçek bir çekiçle geziyor; kendi odasındaki bütün çekmecelerin kulplarını kırdığına gözlerimizle şahit oluyoruz. Ne diyelim, Allah kolaylık versin!

PANCARLI HAVUÇLU PATATES

Malzemeler: 10 adet patates (orta boy), 3 adet havuç, 3 adet pancar, 10 adet kornişon turşu, 1 demet dereotu, 2 adet limon, ½ su bardağı sıvı yağ.

Yapılışı:

Patatesleri, havuçları, ve pancarları ayrı ayrı haşlayın. Ilık iken ayrı yerlerde rendele-yin. Patates rendesinin içine 2 adet limonun suyunu, sıvı yağı ve tuzu katıp yoğurun. Bu karışımı üçe ayırın. Birinci bölüme kıyılmış dereotunu katın. İkinci bölüme ha-vucu, üçüncü bölüme de pancarı katıp ayrı ayrı yoğurun. Ortası delik büyük bir kek tenceresini streç film ile kapladıktan sonra en alta pancarlı karışımı yayın. Araya doğ-ranmış kornişon turşuyu yerleştirin. Üzerine havuçlu karışımı güzelce yayın. Turşuları tekrar dizin. En son olarak patatesli kısmı bastırarak yayın. Bir gece beklettikten sonra düz bir tabağa ters çevirerek servis yapın. Afiyet olsun!

Taze ve zinde bir yüz için

Avuç dolusu para harcamadan güzel ve bakımlı olabilirsiniz. Bunu başkaları için değil, kendiniz ve sevdikleriniz için yapın...

“Şimdi rağbet güzel ile zengine” der bir halk türküsü... Buradaki “güzel” tabii ki kadındır. Yaşadığımız toplumlarda ne yazık ki kadınlar çoğu zaman tüketim nesnesi olarak algılandıkları için güzel olmaya, güzel kalmaya zorlanıyorlar adeta. Kadın makyajı, giyimi, kuşamı üzerinden kurulmuş koskoca bir endüstri var... Bedenimizi parçalara ayırıyor, her parça üzerinden başka bir sektör para kazanıyor. Evet, güzel, şık, çekici ve parlak olmamız isteniyor ama bunu kendimiz için yapmamız istenmiyor. Erkek egemen

toplumun bizi sokmak istediği sınırlar çerçevesinde cereyan ediyor her şey. Çoğu zaman onların beğenilerine yönelik dar, ince topuklu, rahatsız giysiler içinde dolaşmak zorunda kalıyoruz. İçinde yaşadığımız toplumun kadına dayattığı imge az düşünen, az okuyan, dış görünüşüne fazla, fikri gelişimine az önem veren bir az gelişmiş varlıklar topluluğu. Oysa biz kadınlar, erkeklere yönelik yaratılmış arzu nesneleri değiliz. Bizim de ideallerimiz, aklımız, fikrimiz, tutumumuz var. Bir kez geliyoruz bu dünyaya ve kendimiz gibi olmak ve kendimizi

yaşamak istiyoruz. Evet, bir kadın güzel ve bakımlı olmayı sevebilir, bunu sırf kendini rahat hissettiği için isteyebilir. Kendimiz için ya da güzel görünmek istediğimiz insanlar için biz de öyle avuç dolusu para harcamadan reçeteler bulma ve sunma uğraşı içindeyiz. Kösemiz bu fikrimizin uygulama alanı. Geçen sayımızda sirkenin gençleştirici özelliğine değinmiştik... Bu kez sirkenin yararlanılarak evde yapabileceğiniz iki cilt sıkılaştırıcı veriyoruz... Bir deneyin bakalım.

Nane sirkesi

4 bardak sirke (elma sirkesi tercih ediliyor), 4 bardak damıtık su
Yarım çay fincanı nane yaprağı.

Tüm malzemeyi karıştırarak kaynatın. Sonra ateşten alarak cam bir kaba koyun. Beş gün bu şekilde bekletin. Süzün. Bu karışım gözenekleri iyice sıkarak küçültüyor.

Gül sirkesi

4 çay fincanı kurumuş kırmızı gül,
Yarım çay fincanı gülyağı, 2 bardak sirke.
Tüm malzemeyi kapaklı, cam bir kavanoza koyun. Üç hafta bekletin. Sık sık çalkalamayı da unutmayın. Sonra süzün. Sıvıya aynı miktarda damıtılmış su ekleyin. Bunu bir tonik olarak kullanın.

Morluklara rötuş

İş yaşamı ya da stres nedeniyle çoğu zaman gözlerimizin altında morluklar belirir. Makyaj yoluyla bu morlukları gizlemeniz mümkün. Morluklar, o kısımların renklerini açmak suretiyle gizlenir. Bu işi çok hafif; açık renk bir fondötenle ya da yumuşak beyaz bir kalemle yapabilirsiniz. Bu malzemeyi oraya sürün, sonra da parmaklarınızla hafifçe yayın. Beyazlaştırılan kısmın kenarlarının fondötenle karışmasına özen gösterin.

Gözleriniz çukursa

Çukur gözleri daha belirli hale sokmak için gözkapağına uçuk bir renk sürmeli, farı çukurun hemen yukarısına yayılmalıdır. Gözkapağıyla kaşın arasına biraz

kahverengi, grimsi kahverengi ya da gri far sürülmesi iyi olur. Kaşların altına ise ışıklandırıcı bir boya sürmeli ve gözkapağının tam ortasına da bu boyayla bir nokta yapılmalıdır. Gözkapağının normal kıvrımının biraz yukarısına bir çizgi çekilerek hafifçe yayılmalıdır. Üst kirpiklerin diplerine açık renk göz kalemiyle bir çizgi çekilmesi de iyi olur.

Patlak gözler

Gözleriniz dışa doğru çıkıksa ve siz bundan hoşlanmıyorsanız bu konuda da bir makyaj hilesi var. Gözkapağına koyu renk, mat bir far sürmelisiniz. Böylece gözkapağı sanki daha gerideymiş gibi durur. Farı kaşlara doğru biraz yaymalı, ayrıca göz kuyruğundan alt kirpiklerin aşağısına doğru hafifçe uzatmalısınız. Kaşın altında, pembe ya da et rengi bir boya kullanılması iyi olur. Gözkapağı kıvrımını koyu renkle belirtmeli, çizgiyi hafifçe yaymalısınız. Göz kalemiyle çizilecek bir çizgi de yine gözkapağını daraltır. Üst kirpikleri, önce kıvrarak, sonra da kat kat rimel sürerek iyice belirli bir hale getirmeniz doğru olur.

Onsuz yapabilirsiniz...

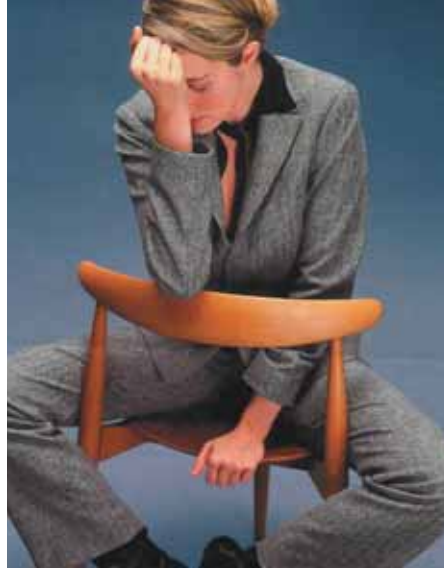
Bir ilişkinin size zarar verdiğini bilmenize rağmen onu bitiremiyorsanız, bitirmeyi düşündüğünüzde ise kaygı ve korku duyuyorsanız, bağımlı bir ilişki içindesiniz demektir. Ama çözüm var. Bu yazıyı dikkatle okuyun.

Olmuyordu, ne yaparsa yapsın ondan kopamıyordu. Birbirlerini severek evlenmişlerdi. Evliliğin daha ilk günlerinde sorunlar başlamıştı. Birbirimize alıştıkça her şey düzelir, diye düşünüyordu. Annesi de aynı fikirdeydi. Bu arada hamile kaldı. Çocuk umutlarını tazeledi. Bir kız çocuğu dünyaya getirdi. Bu arada eşinin kendinden iyice uzaklaştığını hissediyordu. Çocuktan başını alıp düşünmeye başladığında, onun üzerine gitti. Erkek onu abartmakla, hikaye yazmakla suçluyordu. Sonra kavgalar, kavgayı takip eden kapı vurup iki gün gözükmemeler. Aynı evde iki yabancı gibi oldular.

Ailesi devreye girdi, bu kez herkes boşanması gerektiğini söylüyordu. Fakat "onu bırakamam, ben onsuz yaşayamam" şeklinde sabit bir fikri vardı. Kendi kendine çok kızıyor ama bir türlü adım atamıyordu. Ablasının önerisi üzerine psikiyatriste gitmeye karar verdi. Bağımlı bir ilişki içinde olduğu sonucuna vardı. Bir süre sonra ne yapması gerektiğini biliyordu artık.

Bir kişiyi sevmek, ona bağlanmak güzel bir duygudur. İnsanın yaşamını anlamlı kılar. Ama her bağlanma sağlıklı değildir. Bazı bağımlılıklar sağlıklı, bazıları da sağlıksızdır.

Evlilik gibi devamlı ilişkilerde,

duyguların ve düşüncelerin açıkça ifade edilebilmesi, mutlulukların ve acıların paylaşılması, tarafların cinsel ve edinilmiş rollerine bağımlı olmadan birbirleriyle oldukları gibi olabilmeleri sağlıklı bağımlılığın işaretleridir. Sağlıksız bağımlılık ise hastalık veya sorunlu bir dönem dışında, yaşamını sürdürmek için diğer başka bir kişiye sorgusuzca, çaresiz ve vazgeçilmez şekilde bağımlı olmak, günlük yaşamını onsuz sürdüremek hali olarak kendisini gösterir.

Peki siz ne durumdasınız?

Bağımlı bir ilişkide olup olmadığınızı test edebileceğiniz dört durum sıralıyoruz sizlere:

- * İlişkinin size zarar verdiğini bilmenize rağmen (belki başkalarının da bunu size söylemesine rağmen) ilişkiyi bitirmek için etkin ve somut adım atamıyorsanız,
- * İlişkiyi sürdürmek için kendi kendinize, gerçek olmayan ya da ilişkinin zararlı yönleri ile başa çıkacak kadar güçlü olmayan nedenler öne sürüyorsanız, üretiyorsanız,
- * İlişkiyi bitirmeyi düşündüğünüzde, sizi ilişkiye daha da fazla bağlayan, korkunç derecede bir kaygı ve korku hissediyorsanız,
- * İlişkiyi bitirmek için adım attığınızda, fiziksel huzursuzluğu da içeren, size acı veren yoksunluk belirtileri gösteriyorsanız ve bu belirtiler sadece ilişki yaşanılan kişi ile tekrar temas sağlandığında yok oluyorsa...

Bu belirtilerin bir çoğu size uyuyorsa, büyük bir olasılıkla bağımlı bir ilişki yaşıyorsunuz ve kendi hayatınızı yönlendirme gücünü yitirmişsiniz demektir.

Üstesinden gelebilirsiniz

Bağımlı ilişkilerin üstesinden gelebilirsiniz. İşte size için takip etmeniz gereken on aşamalı plan:

1. Bağımlı ilişki biçiminden kurtulmayı hayatınızdaki en öncelikli konu olarak görün.
2. "Bencil" olun, yani kendi ihtiyaçlarınızın karşılanmasını daha etkin bir biçimde sağlamaya çalışın.
3. Kişisel sorunlarınızla ve yetersizliklerinizle cesaretle yüzleşin.
4. Kendinizle ilgili ihtiyaçlarınızın üzerine eğilin.
5. Başkalarını yönetmekten ve kontrol etmekten vazgeçin; kendi ihtiyaçlarınız üzerine eğilmekle, başkalarını değiştirmeye çalışmak yoluyla güven duygusunu aramayı bırakabileceksiniz.
6. Ruhsal dünyanızı geliştirin. Size neyin huzur getirdiğini bulun ve ona belli bir zaman dilimini ayırın.
7. İlişki oyunlarında "takılı" kalmamayı öğrenin; kendinizi içinde bulabileceğinizi, kurban, çaresiz kadın gibi tehlikeli rollerden kaçın.
8. Sizi anlayacak ve size destek olacak bir destek grubu bulun..
9. Kendi tecrübelerinizi ve öğrendiklerinizi başkalarıyla paylaşın.
10. Profesyonel yardım almayı düşünün.

Ders çalışmıyor

Oğlum ders çalışmıyor. Ama nasıl bir çalışmamaktır bu, anlam veremiyorum. Notları çok kötü, henüz lise bir öğrencisi üstelik. Bu yıl resmen çuvalladı, hem dersleri anlamıyor, hem ders çalışmıyor, hem de afrasından tafrasından geçilmiyor. Oysa geçtiğimiz yıl, tüm bunların tersi bir durum vardı. Çocuk bu yıl hem sorumluluklarını serdi, hem de büyük bir erkek gibi davranıyor. Büyük erkek gibi deyince, anlamışsınızdır; şu serseri olan türlerinden söz ediyorum. Sadece bilgisayar, müzik, televizyon, bağırıp çağırmak, ortadan kaybolmak... Oğlanın hayatı bunlardan ibaret. Söz dinletebilmem ise olanaksız; en tipik davranışı beni aşağılamak. Yeter ki sonunda beni küçümseyebilmesi mümkün olsun, sinirlerimi bozmak için elinden ne gelirse ardına koymuyor. Acil tavsiyelerinizi bekliyorum, üstelik sadece size değil, önüme gelen herkese bu konuyu açtım.

İzmit'ten Aynur Z.

Çalışacak, başka çaresi yok

Aynur Hanım!

İpleri elinizden kaçırmak üzere olduğunuz belli. Bu durum, bir açıdan doğal. Çünkü çocuğunuz, sizi değil, arkadaşlarını çok daha önemsiyor. Sizi aşağılaması da bunun kanıtı. Sizi yok saymadan, sizi etkisiz bir hale getirmeden, yeni ve asıl önemsedığı çevresinde kendini var edemez. Ama bu işlere girdiğinde, kendisine önceden beri çizilmiş olan yaşam yolundan sapamayacağını da bilmek zorunda. Okulda başarı kazanması, boş zamanlarında derslerine gereken ağırlığı vermesi, sınıfta verilen dersi dalga geçmeden doğru dürüst takip etmesi, internette boşu boşuna zaman kaybetmemesi, bilgisayar oyunlarına sadece hafta sonu ve yalnızca bir saat zaman ayırması, cep telefonu ile ilişkisinin olumsuz yanlarını her gün en az yarım saat yeniden düşünmesi, televizyon hastası olmaktan kurtulması, dolayısıyla müzik dinlemek de dahil hayatında var olan her şeyi yeniden ve sizin de beklentilerinizi hesaba katarak örgütlemesi gerekiyor. Siz ise bütün bu süreci yakından ve gücünüz yettiği kadar kontrol ederek onun dünyasına uzak kalmamaya çalışmalısınız.

Bakışla taciz ediliyorum

Size açacağım konu, benim için çok önemli. Ben 21 yaşındayım ve namus kavramıyla sosyal yaşamın gerçekleri arasında bir yere sıkışmış gibi hissediyorum. Geceleri uykularım kaçıyor, gündüzlerim ise anlatacağım üzere zaten cehennem gibi. Çalıştığım işyerinde (70 kişi çalışıyor burada) karşımdaki makinelerden birindeki adam, gün boyu sürekli bana bakıyor. Hiçbir şey yapmıyor, sadece bakıyor ama yaşadığım rahatsızlığı ifade etmem mümkün değil. Bugün bu olay başlayalı altı ay oldu. Adamın bakışları, gece kabuslarıma girmeye başladı. Bir gün aramızdan ustabaşı geçiyordu, aniden ona döndü, tacizci adam panik içinde hemen başını çevirdi. Bu olay beni çok etkiledi, çünkü ustabaşı hiçbir şey anlamamıştı. Çalıştığım yerde dedikodu çok yaygın, eğer bir şikayette bulunursam benim hakkımda söz çıkartırlar. Sonuçta işveren belki basitçe kıdemimize bakar ve kalkıp benim işime son verir. Bu kadar büyük bir saygısızlığa, adaletsizliğe ve çaresizliğe, bu kadar genç bir yaşta maruz kaldığım için yaşadıklarımı kaldırmakta güçlük çekiyorum. Sizce ne yapmalıyım.

Maltepe'den Handan Y.

Siz değil o korksun

Herşeyden önce sakın olun, hayatta hiçbir sorun çözümsüz değildir. Çözümsüzlük varmış gibi düşünmeniz, karşınızdaki tacizci erkeğin yaptıkları da dahil, tüm toplumdaki adaletsizliklerin cezasız kalmasına neden olur. Bakışla taciz, ispat edilmesi en güç olan taciz çeşitlerinden biridir. Üstelik birbirinin arkasından konuşmanın yaygın olduğu, az eğitilmiş ve ataerkil önyargılara sahip insanlar arasında bu sorunu yaşamak da büyük bir şanssızlıktır. Ancak, söylediğim gibi hiçbir sorun çözümsüz değildir. Burada size birçok çözüm önerebilirim, örneğin adamı tuzağa düşürebilir, insanların içinde bu bakışla tacizi ortaya çıkarabilirsiniz. Ya da bizzat adamın üzerine giderek, şikayet edeceğinizi söyleyebilirsiniz. Şikayet de edebilirsiniz, adamın tacizci olduğunu her fırsatta herkese anlatabilirsiniz. Birçok çözüm var, ancak en iyi çözüm sizin içinizde ve korkunuzu silip atmanızı bekliyor.

Çocuğumu görümceme evlatlık verdiler

Ben 24 yıldır evliyim, bu kente gelin geldim. Geldiğimde annemden babamdan uzakta, sessiz bir kızdım, özetle evin ezilen geliniydim. Eşimin kızkardeşi de bizden bir yıl sonra evlendi. Benim bir kızım ve bir oğlum oldu. Onların ise çocukları olmadı. Aile, yani kayınvalidem, kayınbabam, görümcelerim bana ve eşime baskı yapmaya başladılar. Yeniden hamile kalacak ve doğan çocuğumu eşimin kızkardeşine verecektim. Bugün bu karara nasıl boyun eğdim, diye kendime kızıyorum. Size yazmamın nedeni, öğrendim ki 18 yaşına gelen güzel kızım, asıl anne babasının kim olduğunu öğrenmiş. Benimle bu konuyu hiç konuşmadı. Onun öğrendiğini de başkasından duydum. Az önce bize uğradı ve bana hiçbir şey olmamış gibi baktı, içime dokundu. Sonuçta onu büyütenlerin asıl anne babası olduğunu söylemiş. Beni ise her zaman olduğu gibi dayısının eşi olarak gördüğünü söylemiş. (Kızım bana yenge diye hitap eder). Ondan bir şey beklemiyorum ama bu yanlışlığın neresinden dönülebilir, söyler misiniz?

Okurumuz ismini vermedi

Kızınızı sevin

18 yıl önce yanlış bir karar verdiğiniz ortada. Siz istemeseydiniz kızınız kimseye evlatlık verilemezdi. Ama artık olan olmuş ve bunca yıl geçmiş. Kızınız sizi yenge olarak tanımış ve sevmiş. Gerçeği öğrendikten sonra da sevgisinde bir artma veya azalma olmamış. Kızınızın kendini büyüten ve emek verenleri ana baba olarak bilmesi ve kabullenmesi doğaldır. Sizin buna sevinmeniz gerekir aslında. Anlaşılan o ki, biyolojik babası olan eşiniz de bu durumu kabullenmiş. Yalnız siz üzülyorsunuz. Kızınızdan sevginizi ve desteğinizi eksik etmeyin. Durumu olduğu gibi kabullenin. Kızınız mutlu ise, zaten üzülecek bir durum da yok demektir. Ama, yine de çok üzülyorsanız, bir psikiyatriste danışmanızı öneririm.

En zararlı enerji: Nükleer enerji

Çernobil nükleer kazasından sonra kimse nükleer enerji ve nükleer santraller konusunu açıkça gündeme getiremiyor artık. Fakat enerji ihtiyacı, enerji darboğazı sözcüklerinin kullanıldığı yerlerde alttan alta savunulan bu santraller oluyor...

Gelişmiş kapitalist ülkelerde çevreci hareketlerin mücadeleleri sonucunda nükleer santraller halkın hayatından çıkmaya başladı. Onların amaçları çevre bilincinin az olduğu ülkelere kaydırmak bu tür belaları. Nasıl bir tehlike ile karşı karşıya olduğumuzu anlamak açısından, nükleer santralin zararları hakkında biraz bilgi vermek istedik. Örneklerle gelişmelere şöyle bir bakalım...

* ABD'de 1973 yılından sonra, yeni nükleer santral yapımına başlanmadı.

* Avusturya devleti, 1978 yılında tamamladığı ilk nükleer santralini hiçbir zaman çalıştırmadı.

* Almanya Hükümeti, nükleer santrallerini kapatma kararı aldı. Mevcut santrallerin kapatılmasının ancak yirmi yılda mümkün olabileceğini açıkladı.

Nükleer santrallerde çalışan-

larda, onların çocuklarında ve nükleer santrale yakın yaşayan insanlarda; kanser, sakat doğumlar ve bağışıklık sistemi bozuklukları, diğer insanlara göre çok daha fazla görülüyor. Bu da nükleer santrallerin normal çalışırken bile çevreye yaydıkları düşük radyasyonun, insan sağlığını tehdit ettiğinin bir göstergesidir.

Radyasyona maruz kalma yoluyla oluşan genetik bozukluklar, maalesef kuşaktan kuşağa geçebiliyor.

Hiroşima'yı unutma

Nükleer atıkların güvenli bir şekilde depolanması sorununa, hala biz çözüm bulunamadı.

Nükleer santraller çalışırken, plütonyum üretiliyorlar. Bir gram plütonyumun 5 milyonda birinin, bir insan tarafından solunması, o kişinin akciğer kanserine yakalanmasına sebep olabilir. 1.5 kg. plütonyum kullanarak, dünyadaki herkesi akciğer kanserli yapabilirsiniz. Nükleer atıklardaki plütonyum, 240.000 yıl radyoaktif kalmaktadır. Ne nükleer atıkların konulduğu variller, ne de şu andaki depolama yöntemleri, nükleer atıkları 240.000 yıl doğadan ve insanlardan uzak tutamaz. Ayrıca yeraltında depolanan nükleer atıklar, bir deprem sonrasında

kolayca yerüstüne çıkabilirler. Ülkemizde ne kadar sıklıkla, şiddetli depremler olduğunu unutmamalıyız.

Nükleer santrallerin ürettikleri atıklar, nükleer silahlar yapılması için kullanılabilir. 6 Ağustos 1945'de Hiroşima'ya atılan atom bombası, anında 100.000 kişiyi öldürmüştü. Sonraki yıllarda da binlerce kişi radyasyona maruz kalmaktan oluşan hastalıklara yakalandı.

Nükleer santraller, ekonomik yönden de karlı değildirler. Hükümetlerin açıkladıkları maliyet fiyatları, nükleer atıkların depolanması ve santral ömrünü tamamlayınca (20-30 yıl) yerinden kaldırılması için gereken masrafları içermez.

20-30 yıl faaliyet gösterecek bir santral için bu kadar tehlikeyi göze almaya değer mi? Bizce değmez siz ne dersiniz?

Kuru çiçeklerden bir demet

Maksat gönül almak değil mi? Kurutulmuş çiçeklerle oluşturacağınız, bileşimleri sevdiğinizinize armağan olarak sunabilirsiniz. Ama önce çiçek kurutmayı bilmek gerek...

Çiçekler oda ve salonlarımızın vazgeçilmez süsleri. Taze çiçekler eve bir bahar esintisi getirir. Ama tazeliğini yitirmiş çiçekleri de çöpe atmamanızı tavsiye ederiz. Kuru çiçekler eviniz için çok güzel dekorasyon malzemesi oluşturabilir... Onları kuruturken çok özenli ve dikkatli olmanız gerekiyor. Çünkü her şeyin olduğu gibi çiçek kurutmanın da bir usulü, kaidesi var... İşte belli başlı çiçekler ve onların kurutulmuş biçimleri...

Gül, şakayık, laleyi kuruturken çok açmamış olmasına dikkat edin. Baş aşağı asın. Renginin solmaması için sıcak bir yerin, örneğin kaloriferin üstüne asmanızda

yarar var.

Ortanca çiçeğinin ortası hafifçe solmaya başladığında koparılmalı. Bir vazoya konup birkaç gün ya da birkaç hafta suda bırakılmalıdır.

Çeşitli otlar ve haziran çiçeği; çiçek açmadan önce toplanmalı ve karanlık bir köşede başaşağı asılarak kurumaya bırakılmalıdır.

Enginar; sapı kopartılmadan bir ızgaranın üzerinde kurutulmalıdır. Bu durumdayken çiçeklenmeye başlar ve üzerinde çiçeği ile kurur.

Gürgen ve meşe yaprakları; ağustos ve eylül aylarında toplanmalı, sapları kopa-

rılmalıdır. Bir vazunun içinde 1/3 gliserin ile 2/3 sıcak su ile karıştırılıp soğumaya bırakılmalı daha sonra yapraklar içine yerleştirilmelidir. Yapraklar terlemeye başladığında çıkartmalısınız.

İhlamur; haziran ayında toplanmalı, yaprakları ayıklanıp, buket halinde saklanmalıdır.

Tahıllar; demetler halinde baş aşağı kurutulmalı ve saklanmalıdır.

Kurutulmuş çiçek ve yapraklardan oluşan potpurileri evinizde dekoratif amaçlı kullanabileceğiniz gibi yaratıcı gücünüzü de katarak dostlarınıza da hediye edebilirsiniz.

Eski Bir Tak vim İçin Şiirler

“İyi yapılmış şiir her zaman aydınlıktır” der Edip Cansever... Onun şiirleri de öyledir, en hüznü şiirlerinde bile alttan alta bir ferahlık bir umut eser...

Evlerin saat beş olma hali
Ben yorgunum anlamaktan
Bir duvar, bir tebeşir gibi yazmaktan yazılmaktan....

.....

Yağar ki sokaklarda bir uzun yağmur
Islanırım ıslanırım anlamam
Sanki nedir bir yağmurun güzel olması
Sahi bir yağmurun güzel olması
Yağarken kendine seerek bakmasından.

Edip Cansever

“Yalandan vazgeçmeyi istemeden, doğruyu söyleyemezsin.”

Ludwig Wittgenstein

Sone 43

Apaçık görüyorum gözlerimi yumunca
Bütün gün gördüklerim taşımaz hiçbir değer,
Ama düşlerde hep sen varsın uyku boyunca;
Göz karanlıkla ıştır, karanlıkları deler.

Seni görmeyince benim her günüm gece;
Geceler gündüz olur düş seni gösterince.

William Shakespeare
Çev: Talat S. Halman

HİKAYE BU YA...

Evlilik güzel hayal

Olay Fransa’da geçer. Güzel bir kadın, berrak suyu olan büyük bir gölün kenarında otururken, birdenbire kucığına bir kurbağa fırlar. Kadın şaşkın şaşkın bakarken, kurbağa konuşmaya başlar. Kurbağa güzel kadına:

“Ben aslında çok yakışıklı bir prensim ama bir büyücü beni bu hale soktu. Şimdi tekrar eski hale gelmem için beni güzel bir kadının öpmesi lazım. Eğer beni öpersen, ben de seninle evlenirim. Şa-toma gideriz. Sen bana çocuklar doğurur, yemek pişirir, elbiselerimi temizlersin. Annem kraliçe ile birlikte ve mutlu mutlu yaşarız” der.

Hikayenin devamında, daha geç bir saatte, kadın tek başına şarap, krema soslu kurbağa bacağı (Fransa’da pek makbuldür) pilavdan oluşan yemeğini yerken şöyle düşünmektedir: “Evlilik ha? Güzel bir hayal, ama krema soslu kurbağa bacağına değişmem doğrusu.”

Her şey geçiyor; saatler,
gökyüzünde bulutlar,
insanların yaşamı, do-
ğumdan ölüme taşınarak.
Olayların tarihsel olgusuna
bağlanma! Bu, dünyaya
bakmanın kötü bir yoludur.

Kaçan zamana, geri gel-
meyecek sabahlara endişe-
lenmeden, her bir saniyeyi
zenginleştirici bir tecrübe
haline getir. Sonu olmayan
tek şey şu andır.

Amerika Yerlisi Deyişi

Sizde kuralları kim belirliyor?

Ezen ve ezilen arasındaki ilişkinin temel öğelerinden biri, kural belirlemedir. Her kural belirleyiş, bir insanın başka bir insana seçimini dayatması demektir, bu da belirlenen insanın bilincini, belirleyeninkiyle uyumlu bir bilince dönüştürür. Böylelikle ezilenlerin davranışı belirlenmiş davranıştır; ezenin ilkelerini izler.

Paulo Freire, *Ezilenlerin Pedagojisi*

Simone de Beauvoir

(9 Ocak 1908-4 Ağustos 1986)

Varoluşçuluk akımının ve kadın hareketinin en önemli düşünürlerindendir. 1949 yılında yayımladığı “İkinci Cins” adlı kitabı kadın kurtuluş hareketinin manifestosu sayılır.

“İkinci Cins’i yazma düşüncesi çok geç geldi aklıma. Kadın olsun erkek olsun, herkesin paçasını kurtarabileceğini sanıyordum; kadınlığın ayrı bir durum olduğunu kavrayamıyordum. Kadınlığıma hiç aldırmadan üç roman, bir sürü deneme yazdım. Günün birinde kendimi açıklama gereksinimi duydum. Düşünmeye başladım ve büyük bir şaşkınlıkla, söyleyebileceğim ilk şeyin: ben bir kadıyım, demek olduğunu gördüm. Bütün duygusal, zihinsel oluşumum erkeklerinkinden ayrıydı. Bunun üstünde durdum. Genel olarak da, özel olarak da, kadının neyi canlandırdığına bakmak gerek, dedim. Kadının oluşumunda söylencelerin payını saptamaya, özellikle de toplumun kadınları nasıl oluşturduğunu betimlemeye çalıştım.”

Kadın, İkinci Cins/Bağımsızlığa Doğru